

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

DIPLOMSKO DELO

Aktivnosti pomurske milice v vojni za Slovenijo

November, 2011

Tomislav Habulin

Mentor: doc. dr. Tomaž Čas

Zahvala

Želim se zahvaliti ženi Mateji, ki me je pri delu vzpodbujala in motivirala.

Zahvaljujem se mentorju dr. Tomažu Času za mentorstvo in za strokovno vodenje priprave in izdelave diplomskega dela. Mentor mi je poleg akademske pomoči nudil tudi neprecenljivo pomoč pri analiziranju dogodkov, ki so se odvijali v času vojne, saj je tudi sam imel zelo pomembno vlogo pri vodenju slovenske milice na državnem nivoju.

Ideja za pisanje diplomskega dela z vsebino, ki bi zajemala aktivnosti milice v vojni za Slovenije, je živa od konca vojne naprej. Za idejo, pobudo in veliko pomoč se zahvaljujem Cirilu Magdiču, predsedniku Policijskega veteranskega društva Sever za Pomurje, pa tudi Alojzu Flisarju, Milanu Horvatu, Jožetu Makoterju, Stanislavu Sakoviču in Dragu Ribašu.

Iskrena hvala vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali, da sem lahko uresničil zastavljeni cilj.

Kazalo:

1	Povzetek.....	5
2	Uvod.....	7
2.1	Namen in cilji.....	8
2.2	Metodologija	8
2.3	Predpostavke.....	9
3	Organiziranost Uprave za notranje zadeve Murska Sobota.....	10
3.1	Redni sestav milice	10
3.2	Posebna enota milice	11
3.3	Rezervni sestav	11
3.4	Operativna skupina (štab).....	11
3.5	Manevrska struktura narodne zaščite	12
4	Kratek opis vojne v Sloveniji	13
5	Analiziranje aktivnosti milice v Pomurju	14
5.1	Pomembni dogodki pred začetkom vojne za Slovenijo	14
5.2	Prvi incident na mejnem prehodu Kuzma in zamenjava tabel SFRJ na mejnih prehodih, dne 26. 6. 1991	18
5.3	Blokada mejnih prehodov s strani JLA in premik tankovske kolone JLA iz Štrigove do Veržeja, dne 27. 6. 1991.....	20
5.4	Oboroženi spopadi med milico in JLA v Pomurju in prihod tankovske kolone v Gornjo Radgono, dne 28. 6. 1991	28
5.5	Zajetje vojakov jugoslovanske ljudske armade in zasedba stražnic, dne 29. 6. 1991	36

5.6	Incident med zajetimi vojaki v zbirnem centru Puconci in eksplozija protitankovske mine Petanjcih dne 30. 6. 1991	40
5.7	Pogajanja za zavzetje stražnic v Pomurju, dne 1. 7. 1991	41
5.8	Letalski napadi na barikade in srđiti boji za stražnice, dne 2. 7. 1991	41
5.9	Bojevanje s tanki, dne 3. 7. 1991	46
5.10	Dogodki po 4. 7. 1991	50
6	Analiza intervjujev v zvezi pomembnejših in več dni trajajočih aktivnostih milice	57
6.1	Opis izvedbe analize	57
6.2	Način izvedbe intervjujev	57
6.3	Rezultati intervjujev	58
6.3.1	Obramba mejnega prehoda Hodoš	58
6.3.2	Blokada vojašnice Murska Sobota	62
6.3.3	Premik tankovske kolone JLA iz Varaždina v Gornjo Radgono	63
6.3.4	Ustanovitev zbirnih centrov vojnih ujetnikov	67
6.3.5	Zavzetje stražnice Zgornje Konjišče	69
6.3.6	Zavzetje oklepnika v Stari Novi vasi	70
7	Analiza obdobja po vojni in obeležitev spominov na vojno	73
8	Zaključek in odgovori na predpostavki	77
9	Uporabljene kratice	80
10	Literatura in viri	82

1 Povzetek

Osnovni namen diplomske naloge je zbrati in na enem mestu zapisati dogodke, ki jih je v času vojne izvajala milica v Pomurju. Kot avtor upam, da bom z osvetlitvijo aktivnosti milice v Pomurju uspel korektno predstaviti vlogo in naloge miličnikov v vojni, saj so na tem območju imeli pomembno vlogo v osamosvojitvenih procesih ter tako prispevali k obeležitvi spominov na vojno. Kot glavno metodo raziskovanja sem uporabil analizo vsebine primarnih in sekundarnih pisnih virov in dokumentov, povezanih z aktivnostmi milice v vojni. Za potrebe naloge je izvedel usmerjene intervjuje po vprašalniku, ki je bil izdelan v ta namen. Sledi analiza odgovorov in razčiščevanje razlik med vsebino virov in intervjujev. V nalogi sem ugotovil, da nihče izmed avtorjev še ni zbral, analiziral in zapisal dogodkov, v katerih je ključno vlogo odigrala milica. Drugi avtorji so se v raziskovanju in analiziranju obdobja osredotočili predvsem na vlogo, ki so jo takrat imeli sami, medtem ko so milico le omenili. Ugotavljam, da je za to kriva tudi milica. V nalogi se ne polemizira o tem, kdo je v vojni za Slovenijo bil bolj ali manj pomemben, temveč analizira tiste dogodke in aktivnosti, ki jih je izvajala milica. Poleg analize aktivnosti milice pred in med vojno sem analiziral tudi obdobje po vojni in obeležitev spominov na njo. Ugotavljam, da je Ministrstvo za obrambo za pripadnike slovensko vojsko pri podeljevanju priznanj poskrbelo boljše kot Ministrstvo za notranje zadeve in policija. Zveza policijskih veteranskih društev Sever poleg Ministrstva za notranje zadeve skrbi za primerno obeležitev spomina na vojno in vlogo milice v osamosvojitvenih procesih Republike Slovenije.

Ključne besede: milica, postaja milice, vojna, orožje, osamosvojitvev.

Summary

Activities of Slovenian police forces of Pomurje in the war for Slovenia.

The primary purpose of the thesis is to gather and write in one place all events of the police forces during the war in Pomurje region in Slovenia. By highlighting the activities of Pomurje police forces the author hopes to succeed in presenting the proper role and functions of police officers, who played an important role in the independence process in Slovenia and contributed in marking the memories of the war. The analysis of the primary and secondary written sources and documents related to the activities of police forces in the war was the main method of this research. The author conducted the focused interviews for this purpose. This was followed by an analysis of responses and clarification of differences between content sources and interviews. The author noted that no author has yet analyzed and recorded events in which the police forces played a key role. The studies performed by the other authors focus on their personal role during the war, while the police are just mentioned. The author noted that this is also due to the police. The task is not intended to discuss who is more or less important, but only to record all events and activities of the police. In addition to analyzing police activity before and during the war, the author analyzes the period after the war and commemorates its memories. The author notes that the Ministry of Defense and Slovenian Army put much more care into giving the awards than the Ministry of Interior and Police itself. The Police Veteran Association together with the Ministry of Interior is responsible for a proper commemoration of the war and the role of the police in the Republic of Slovenia's independence process.

Key words: police, police station, war, weapons, independence

2 Uvod

Letos mineva 20 let od osamosvojitve Republike Slovenije. Ob praznovanju različnih obletnic nam misli vedno uhajajo nazaj v čas, ko se je to zgodilo. Ob misli na leto 1991, ko je Jugoslovanska ljudska armada (v nadaljevanju: JLA) poskušala zatreti legitimno pravico slovenskega naroda do osamosvojitve, se vsak izmed nas spominja vloge, ki jo je takrat imel.

Ker so se ključne aktivnosti odvijale v polpreteklosti, je večina tistih, ki so takrat na najrazličnejše načine sodelovali, še živih, še bolj pa so živi spomini na te dogodke.

V milici oz. policiji se spominjamo omenjenih dogodkov s ponosom, saj smo v teh procesih odigrali pomembno vlogo. Ne le, da smo v tistih časih izvedli vse naloge, za katere je bila pristojna milica, temveč smo aktivno sodelovali tudi v bojnih aktivnostih za zaščito države.

Slovenija je 25. junija 1991 postala samostojna država. Slovenska milica se je do takrat že zelo dobro pripravila na morebitne kasnejše dogodke. Že naslednji dan se je ugotovilo, da priprave niso bile zaman, saj se je začela vojna. Tudi v Pomurju.

V nalogi bom najprej predstavil organiziranost Uprave za notranje zadeve Murska Sobota (v nadaljevanju: UNZ). Nato bodo analizirane priprave milice na vojno. V nadaljevanju bo sledila analiza dogodkov v Pomurju med vojno. Dogodkov je veliko in vsak med njimi ima svoj pomen. Da si bralec lahko ustvari jasno sliko, so dogodki opisani po urah. Bralec bo na podlagi zapsanega ugotovil, da so se dogodki vrstili zelo hitro eden za drugim, da so se nekateri odvijali hkrati in da so imeli nekateri izmed njih vzročno povezavo. V šestem poglavju so analizirani dogodki po vojni, v sedmem poglavju intervjuji povezani s pomembnejšimi dogodki v Pomurju, kot so obramba MP Hodoš, premik tankovske enote JLA iz Varaždina v Gornjo Radgono, ustanovitev zbirnih centrov vojnih ujetnikov, blokada vojašnice Murska Sobota, zajetje stražnice Zgornje Konjišče in zajetje oklepnika v Stari

Novi vasi. Pomembnih dogodkov je bilo v Pomurju še več, vendar jih zaradi obsega diplomske naloge vseh ni bilo mogoče zapisati. Sledila bo analiza obdobja po vojni in obeležitev spominov na njo. V zaključku bodo podani tudi odgovori na predpostavki.

2.1 Namen in cilji

V obdobju po vojni ni bilo veliko napisanega o takratni vlogi in aktivnostih milice. Več različnih avtorjev je raziskovalo omenjeno obdobje, predvsem z vidika slovenske vojske ali takratne teritorialne obrambe, vendar je vsak izmed njih podal videnje dogodkov iz njegovega zornega kota in se osredotočil na aktivnosti, ki jih je izvajal sam. V nalogi ne želim polemizirati o tem, kako je kdo zapisal svojo resnico, temveč želim predstaviti vlogo milice v vojni.

Ker nihče izmed avtorjev na enem mestu še ni zbral aktivnosti milice v času osamosvojitvene vojne v Pomurju, ki je v nekaterih primerih izvajala naloge povsem samostojno, v drugih pa skupaj s teritorialno obrambo (v nadaljevanju: TO), sem se tega lotil jaz.

Primarni namen diplomske naloge je torej zbrati in na enem mestu zapisati dogodke, ki jih je v času osamosvojitvene vojne izvajala milica v Pomurju.

Kot avtor upam, da bom z osvetlitvijo aktivnosti milice v Pomurju uspel korektno predstaviti vlogo in naloge miličnikov, ki so na tem območju imeli pomembno vlogo v osamosvojitvenih procesih ter tako prispeval k obeležitvi spominov na vojno.

2.2 Metodologija

Uporabil bom analizo vsebine primarnih in sekundarnih pisnih virov in dokumentov, povezanih z aktivnostmi milice v vojni. Pri pisanju diplomske

naloge bom uporabil opisne metode, saj imam namen opisati določeno stanje, razmere, priprave in delovanje milice v vojni.

Za potrebe naloge sem izvedel usmerjene intervjuje po vprašalniku, ki sem ga izdelal. Sledila bo analiza odgovorov in enačenje razlik med vsebino virov in intervjujev.

2.3 *Predpostavke*

V diplomski nalogi sem si postavil dve predpostavki, in sicer:

- obravnavano obdobje so različni avtorji zapisovali tako, da so podrobno opisali aktivnosti, ki so jih izvajali sami, medtem ko so aktivnosti milice zgolj omenjene in
- aktivnosti milice za območje Pomurja še niso zbrane.

3 Organiziranost Uprave za notranje zadeve Murska Sobota

Uprava za notranje zadeve Murska Sobota je imela notranje organizacijske enote: inšpektorat milice (v nadaljevanju: IM), oddelek za zatiranje kriminalitete (v nadaljevanju: OZK), oddelek skupnih služb (v nadaljevanju: OSS) ter postaje milice (Bukovnik, 2002:71).

Na UNZ Murska Sobota so tako bile postaje milice s splošnim delovnim področjem Postaja milice (v nadaljevanju: PM) Murska Sobota z Oddelki milice (v nadaljevanju: OM) Gornji Petrovci, Rogašovci in Cankova, PM Gornja Radgona z OM Videm in Radenci, PM Lendava z OM Dobrovnik, PM Ljutomer ter postaje milice s posebnim delovnim področjem: Postaja prometne milice (v nadaljevanju: PPM) Murska Sobota ter Postaje mejne milice (v nadaljevanju: PMM) Gornja Radgona, Gederovci, Kuzma, Hodoš in Dolga vas.

Načelnik UNZ Murska Sobota je v času vojne bil Darko Anželj, njegov pomočnik pa Stanislav Gerič, načelnik IP je bil Milan Horvat, načelnik OZK pa Zoltan Herceg, načelnik OSS Franc Pižmoht. Komandir PM Murska Sobota je bil Ladislav Vegi, PM Gornja Radgona Stanko Sakovič, PM Ljutomer Franc Slokan, PM Lendava Ludvik Bokan, PPM Murska Sobota Dušan Pohovnikar, PMM Gornja Radgona Zvonko Žinko, PMM Gederovci Drago Ribaš, PMM Kuzma Marjan Slak, PMM Hodoš Franc Berlak in PMM Dolga Vas Ladislav Bagladi. Komandir OM Gornji Petrovci je bil Iztok Trček, OM Rogašovci Marjan Novak, OM Cankova Štefan Vouri, OM Beltinci Alojz Kramar, OM Videm Feliks Neubauer, OM Radenci Vlado Kovačič, OM Dobrovnik pa Milan Osterc (intervju Ribaš, 2011).

3.1 Redni sestav milice

Na UNZ Murska Sobota skupaj z vsemi notranje organizacijskimi enotami je bilo v času vojne za Slovenijo zaposlenih 447 miličnikov in kriminalistov v rednem sestavu.

3.2 Posebna enota milice

UNZ Murska Sobota je imela v sklopu Posebne enote milice RSNZ organizirano posebno enoto milice (v nadaljevanju: PEM) - 7. bataljon Murska Sobota.

PEM UNZ Murska Sobota je bila po formaciji I sestavljena iz dveh vodov, v katerem je bilo 68 miličnikov. Po formaciji II je to bil 7. bataljon Murska Sobota, v katerem sta bili 2 četi, 4 vodi ter skupaj 130 miličnikov, od tega 68 miličnikov in 62 rezervnih miličnikov (Čas, 2011a:41).

Poveljnik 7. bataljona PEM RSNZ je bil Alojz Flisar, pomočnik poveljnika pa Ciril Magdič. Poveljnik I. čete je bil Dušan Pohovnikar, njegov pomočnik pa Drago Ribaš. Poveljnik II. čete je bil Bojan Blagovič, njegov pomočnik pa Jože Makoter.

3.3 Rezervni sestav

V rezervnem sestavu miličnikov UNZ Murska Sobota je bilo 99 rezervnih miličnikov na notranje organizacijskih enotah in še 62 rezervnih miličnikov v PEM UNZ, torej skupno 161 rezervnih miličnikov.

3.4 Operativna skupina (štab)

Dne 27. 6. 1991 je UNZ Murska Sobota z odločbo ustanovila Operativno skupino za vodenje aktivnosti organov za notranje zadeve na območju Pomurja. Od ustanovitve naprej je operativna skupina izvajala koordinacijo vseh nalog na območju UNZ. Vodja operativne skupine na UNZ Murska Sobota je bil načelnik inšpektorata Milan Horvat.

Operativna koordinacija za območje severovzhodne Slovenije je bila na UNZ Maribor in je sprejemala strateške odločitve za delovanje milice v tem obdobju. V omenjeni koordinaciji je sodeloval tudi Milan Horvat.

Na UNZ Murska Sobota je štab koordiniral vse aktivnosti milice, ki niso spadale v tako imenovano redno delo miličnikov. Tako je štab usmerjal in koordiniral aktivnosti inšpektorata milice, kriminalistične službe in logistike. V zvezi z izvajanjem bojnih aktivnosti je koordinacija potekala med vsemi enotami v UNZ in PEM v Pomurju.

3.5 Manevrska struktura narodne zaščite

Po oceni takratnega političnega vodstva se je v strogi tajnosti organizirala Manevrska struktura narodne zaščite (v nadaljevanju: MSNZ), ki je bila organizirana v okviru Narodne zaščite. Republiški sekretar za notranje zadeve, Igor Bavčar, je 29. 8. 1990 izdal ukaz ustanovitvi MSNZ.

V UNZ Murska Sobota je bil organizator in koordinator MSNZ Alojz Flisar, ki je bil poveljnik PEM in samostojni inšpektor milice za mejne zadeve in tujce, njegov namestnik Ciril Magdič, inšpektor za PEM, VEM in obrambne načrte, pomočnik pa Ludvik Cernjek, skladiščnik orožja in opreme na UNZ Murska Sobota. Na nivoju postaj milice so bili kot organizatorji določeni takratni komandirji PM, in sicer Stanko Sakovič za občino Gornja Radgona, Ladislav Vegi za občino Murska Sobota, Franc Slokan za občino Ljutomer in Ludvik Bokan za občino Lendava (Čepič in drugi, 2010:175).

MSNZ je imel predvsem tri pomembne naloge (Mikulič, 2005: 107):

- Varovanje in hramba orožja in streliva na tajnih lokacijah.
- Pridobivanje in izmenjava obveščevalnih podatkov in informacij.
- Izdelava načrtov delovanja.

4 Kratek opis vojne v Sloveniji

Po razglasitvi neodvisne in samostojne Republike Slovenije 25. 6. 1991 so naslednjega dne pričeli odstranjevati table SFRJ na mejnih prehodih z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Že ob menjavanju tabel so se pričele odvijati sovražne in bojne aktivnosti agresorske JLA (Cankarjeva založba, 1991).

Zvečer 26. 6. 1991 je bila osrednja slovesnost na Trgu republike v Ljubljani, kamor je bila usmerjena vsa javnost in mediji. Že v popoldanskem času so iz vojašnic v Pivki, Postojni in Ilirski Bistrici odpeljali prvi tanki. Iz orožja vojaka JLA je odjeknil prvi strel in tako se je začela vojna (Štrlič in Osterman, 2011:11).

Od 26. 6. 1991 do 3. 7. 1991 so po celotni Sloveniji potekali neposredni boji z vojaki JLA. Padle so prve žrtve med vojaki, miličniki, pripadniki TO in civilisti. Po celotni državi je nastala velika materialna škoda, medtem ko se moralne ne bo dalo izmeriti nikoli. Vojska JLA kljub številčni premoči in kljub temu, da je uporabljala težko pehotno orožje, tanke, helikopterje in vojaška letala, ni mogla streti odpora državljanov Republike Slovenije in pripadnikov TO in milice, ki so neposredno vojaško delovali v obrambi domovine.

Dne 3. 7. 1991 so se pričele prve enote JLA umikati na območje Republike Hrvaške. Iz območja Republike Hrvaške so nekatere izmed njih še pred agresijo prišle v Slovenijo. V dneh za tem se je politični vrh Republike Slovenije pogajal in na koncu sprejel Brijonsko deklaracijo. Istočasno so po celotni državi potekale aktivnosti za stabilizacijo razmer in za odhod vseh vojakov JLA iz Slovenije.

Po dolgotrajnih procesih je dne 26.10.1991 iz kopskega pristanišča odšel zadnji vojak JLA (Štrlič in Osterman, 2011:15).

5 Analiziranje aktivnosti milice v Pomurju

V nadaljevanju sem opravil analizo dogodkov, ki so se zgodili na območju Pomurja. Pri tem gre predvsem za analizo vsebine neobjavljenih dokumentov milice, poslanih depeš enotam milice ter zapisov Operativne skupine oz. štaba, ki je tedaj deloval na območju UNZ Murska Sobota. Večina teh dokumentov je bila v tistih časih označena s stopnjo tajnosti strogo zaupno in bila v letih po vojni uničenih. Del dokumentov je bil pridobljenih iz arhiva policije, del dokumentov pa je iz osebnih arhivov intervjuvancev.

Posamezni konkretni dogodki so nastali na podlagi zapisov dogodkov posameznikov, ki so v tistem obdobju izvajali določene naloge v milici in so pisno odgovorili na vprašalnik. Sledila je analiza odgovorov in s skupinskim intervjujem enačenje razlik med vsebino virov in intervjujev.

5.1 Pomembni dogodki pred začetkom vojne za Slovenijo

- 5. 10. 1990 Odrejena pripravljenost na domu za vse PUO UNZ Murska Sobota ter odrejeno maksimalno varovanje lastnih objektov (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 7. 10. 1990 Izdana nova odločba o razporeditvi aktivnih in rezervnih miličnikov v 7. bataljonu PEM RSNZ (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 8. 10. 1990 Preklicana pripravljenost na domu za PUO, razen za vse starešine in vse pripadnike PEM UNZ (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 12. 10. 1990 Preklicane aktivnosti PEM pri varovanju meje z Republiko Hrvaško. PM Ljutomer in Lendava je naročeno, da sami organizirata ustrezno varovanje meje (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

15. 10. 1990 Pripadniki PEM UNZ Murska Sobota po formaciji I so zadolženi z dolgocevnim orožjem in strelivom, katerega so hranili na domu. Enotam je naročeno, naj proučijo možnost zadolžitve z orožjem vseh miličnikov. Vsi so podučeni o varnem rokovanju z orožjem (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
7. 11. 1990 Izdana odločba o razporeditvi aktivnih in rezervnih miličnikov v 7. četo (formacija I) oz. 7. bataljon (formacija II) PEM RSNZ na UNZ (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
6. 12. 1990 Določeno aktiviranje, kadrovska sestava in konkretne naloge operativnih skupin PEM za pokrivanje območja UNZ. Naloge se nanašajo na pokrivanje cestnih relacij in spremljanje varnostno zanimivih pojavov, premike enot JLA, nudenje pomoči enotam milice in kontrolo objektov ONZ (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
7. 12. 1990 Odprtje akcije »Plebiscit«, v kateri se določijo naloge milice pri zagotavljanju javnega reda ob izvedbi referendumu za samostojnost Republike Slovenije (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
10. 12. 1990 Aktiviranje PEM med 05.00 in 17.00 uro se nanaša na akcijo Plebiscit (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- Odredijo in izvajajo se naloge varovanja evidenc vojaških nabornikov, pri čemer milica mora preprečiti prevzem evidenc s strani JLA. Pri konkretnih nalogah na posameznih postajah milice sodeluje PEM UNZ (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
11. 12. 1990 Odrejeno zmanjšanje aktivnosti v zvezi z akcijo Plebiscit (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
17. 12. 1990 Prenehanje izvajanja aktivnosti v zvezi z akcijo Plebiscit (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

19. 12. 1990 Na vse enote se posreduje obvestilo o referendumu - plebiscitu, s katerim se bo odločalo, ali naj Slovenija postane svobodna in neodvisna država. V istem dokumentu so določene operative naloge milice pri izvedbi referenduma (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
21. 12. 1990 Odrejena pripravljenost na domu za PEM 1 do 28. 12. 1990 (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
24. 1. 1991 Vsem enotam so določena materialno tehnična sredstva, ki jih morajo zagotoviti ob aktiviranju PEM po formaciji I ali II (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
20. 2. 1991 Napotitev poveljnikov vodov PEM in njihovih pomočnikov po formaciji I in II na šestdnevno usposabljanje v VMC Gotenica (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
21. 2. 1991 Določen Rokovnik za izvedbo usposabljanj PEM UNZ in VEM na postajah milice (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
26. 2. 1991 Določen program usposabljanja miličnikov za opravljanje nalog v izrednih razmerah, neposredni vojni nevarnosti in vojni za leto 1991 (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
2. 3. 1991 Zaradi dogodkov v občini Pakrac na Hrvaškem odrejena pripravljenost na domu za pripadnike PEM - I do 4. 3. 1991 (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
12. 3. 1991 Zaradi zaostrenih varnostnih razmer v Jugoslaviji odrejena pripravljenost na domu za miličnike PEM UNZ do 22. 3. 1991. (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
27. 3. 1991 Zaradi protestnega zborovanja v Mariboru odrejena pripravljenost na domu za miličnike PEM UNZ do 28. 3. 1991 (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

23. 5. 1991 Odrejena pripravljenost na domu za vse miličnike in starešine PEM UNZ, za vse vodilne in vodstvene delavce UNZ in za vse starešine na postajah milice do 25. 5. 1991 (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
6. 6. 1991 Odrejen preklic vpoklica 50 % rezervnih miličnikov (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
11. 6. 1991 Odprtje akcije »Kamen«, v kateri se je določil načrt postopkov za ukrepanje milice na državni meji ter zagotavljanje kadra za izvedbo akcije. Z načrtom se je določila kadrovska postavitev policistov za opravljanje dela na novoustanovljenih mejnih prehodih Petišovci in Razkrižje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško (UNZ MS, št. 21/4-1-SZ-52/91, 11. 6. 1991).
14. 6. 1991 Odrejen pričetek izvajanja nalog po akciji Kamen po stopnji 1/I (UNZ MS, št. 01-2-2 177, 14. 7. 1991).
19. 6. 1991 V zvezi izvajanja nalog ob osamosvojitvi RS je bila odprta akcija »Lipa«, v kateri so bili odrejeni ukrepi za UNZ Murska Sobota (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
20. 6. 1991 Preklicani vsi letni dopusti za vse PUO na UNZ. Komandirjem postaj milice je odrejeno, da takoj ažurirajo varnostno obrambne načrte, s poudarkom na načrtu mobilizacij, in da preverijo lastna MTS iz popisa (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
21. 6. 1991 Enotam milice je odrejeno, da takoj uredijo MTS za popolnitev PEM-I. Odrejena pripravljenost na domu za PEM-I (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
22. 6. 1991 Aktivira se Klin-1, takojšnji sklic miličnikov PEM po formaciji I (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
23. 6. 1991 Odrejena 50 % mobilizacija rezervnega sestava (VOE) za opravljanje mirnodobnih nalog milice, ki se prične izvajati ob 22.00 uri (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

24. 6. 1991 Odrejena 100 % mobilizacija rezervnega sestava (VOE) za opravljanje mirnodobnih nalog milice, kriminalistične službe za neprekinjeno operativno in preventivno delo na terenu in skupnih služb za neprekinjeno oskrbo vseh enot. Mobilizacija se je izvršila ob 05.00 uri, ko se je pričelo z izvajanjem načrta »O« - varovanje objektov iz varnostnega načrta (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

UNZ s pripadniki PEM-I prične izvajati delo na kontrolnih točkah na pomembnih cestnih relacijah na območju Pomurja (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

25. 6. 1991 Vodstvo UNZ določi naloge milice pri postavitvi tabel in zastav Republike Slovenije na vseh mednarodnih mejnih prehodih (table zamenjajo delavci Cestnega podjetja Murska Sobota, zastave pa izobesijo miličniki). Vsi mejni prehodi morajo ostati pod popolnim nadzorom in kontrolo milice (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

5.2 Prvi incident na mejnem prehodu Kuzma in zamenjava tabel SFRJ na mejnih prehodih, dne 26. 6. 1991

07.15 Na območju PMM Kuzma pride do prvega incidenta na območju UNZ. Vojaki JLA, ki so razporejeni po posameznih točkah okrog mejnega prehoda, z orožjem poskušajo preprečiti prihod miličnikov OM Rogašovci na mejni prehod, kjer bi morali nastopiti stražarsko službo. Vojaki od miličnikov zahtevajo predajo, ki jo miličniki zavrnejo in se umaknejo na mejni prehod. V bistvu je to prvi incident v Pomurju, o katerem poročajo vse lokalne in druge radijske postaje (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).

10.30 Delavci CP Murska Sobota na mednarodnem MP Kuzma odstranijo tablo z napisom SFRJ in jo zamenjajo s tablo Republika Slovenija.

Miličniki PMM Kuzma ob prisotnosti pripadnikov PUM UNZ in miličnikov OM Rogašovci odstranijo zastavo SFRJ in izobesijo zastavo RS. Ob teh dogodkih je prisoten tudi poveljnik karavle JLA v Kuzmi po činu kapetan (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).

- 11.00 Delavci CP Murska Sobota na mednarodnem MP Gornja Radgona odstranijo table z napisi SFRJ in jih zamenjajo s slovenskimi simboli. Miličniki PMM Gornja Radgona in pripadniki PEM izobesijo slovenske zastave. V istem času delavci CP Murska Sobota zamenjajo table na MP Dolga vas in Gederovci, medtem ko miličniki izobesijo slovenske zastave (PM Gornja Radgona, št. 1-STD/86-91, 15. 7. 1991).
- 11.25 Na UNZ pokliče polkovnik JLA, odgovoren za mejo v 5. armijski oblasti ter zahtev, da se takoj preneha z zamenjevanjem oznak na mejni črti, sicer bo JLA z vojaško silo preprečila menjavo tabel (UNZ MS, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 12.00 UNZ prerazporedi določeno število miličnikov iz postaj milice s splošnim delovnim področjem na postaje mejne policije z nalogo, da pomagajo pri varovanju mejnih objektov in omogočijo neovirano delo milice, carine in drugih mejnih organov. V tem času je dosežen tudi dogovor s teritorialno obrambo, da le ta pomaga pri varovanju mejnih prehodov z zasedbo položajev okrog območij mejnih prehodov (UNZ MS, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 17.20 Na maloobmejnem MP Korovci pride do incidenta, saj so vojaki JLA poskušali preprečiti postavitev simbolov RS z zavzetjem borbenih položajev okrog MP. Miličniki se groženj ne ustrašijo in zavarujejo delavce CP Murska Sobota. Tako jim omogočijo postavitev novih simbolov (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).

5.3 *Blokada mejnih prehodov s strani JLA in premik tankovske kolone JLA iz Štrigove do Veržeja, dne 27. 6. 1991*

- 04.00 Na MP Kuzma pridejo pripadniki enega voda PEM z nalogo varovanja mejnega prehoda in omogočanja neoviranih prehodov državne meje. Istočasno prične en vod PEM izvajati iste naloge na MP Gornja Radgona in en vod na MP Gederovci (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 08.00 Pripadniki PEM, miličniki PMP Kuzma in OM Rogašovci na območju MP Kuzma zavzamejo obrambne položaje v strelskih jarkih, ki so jih vojaki JLA izkopalili dan prej okoli MP in jih še istega dne zasedli. S tem dejanjem milica prevzame pobudo nad dogajanjem na tem območju, saj tako prepreči predvideno razporeditev vojakov JLA v blokado mejnega prehoda (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 09.00 UNZ formira Operativno skupino oz. štab za vodenje aktivnosti ONZ na območju Pomurja (UNZ MS, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 10.15 OS UNZ na PMM Hodoš napoti miličnike OM Gornji Petrovci z nalogo, da skupaj z miličniki PMM Hodoš branijo mejni prehod med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko. Po operativnem sestanku vodstva PMM se vsi miličniki razporedijo v obrambne položaje okrog MP (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 12.25 OS UNZ vsem enotam po UKV zvezi posreduje ukaz republiškega sekretarja za notranje zadeve o uporabi orožja PUO (UNZ MS, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 12.30 Na mednarodnem MP Dolga vas se v strelski formaciji miličnikom začne približevati okrog 60 vojakov JLA, ki so prišli iz stražnice Štefana Kovača in vojašnice Murska Sobota. Približno 150 metrov pred mejnim prehodom se vojaki razvrstijo v strelske položaje, pripravijo orožje in se približajo na razdaljo okrog 100 metrov, kjer zavzamejo položaje v zaklonu. V dvajsetih minutah je MP blokiran.

Na MP pride pogajalec JLA, ki komandirju milice sporoči, da JLA do 14.00 ure ne bo ukrepala in da čakajo okrepitve iz mariborske vojašnice ter tanke, ki prihajajo iz Čakovca in Murskega Središča. Pogajalec pove, da želi vojska MP zasesti mirno in brez oboroženega spopada. Miličniki s tovornimi vozili blokirajo dostop do MP po cesti (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).

12.53 Skupina okrog 40-50 vojakov JLA iz stražnice Petanjci in Korovci obkoli MP Gederovci. Miličniki pričnejo s postavljanjem barikad in zasedbo obrambnih položajev ob MP (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).

13.45 Skupina 23 vojakov JLA iz stražnice Kuzma, ki se jim je pridružila podobna skupina vojakov iz stražnice Sotina, obkoli mednarodni MP Kuzma. Varovanje MO izvajajo miličniki PMM Kuzma, OM Rogašovci in pripadniki PEM UNZ. Miličniki blokirajo poti proti MP s civilnimi vozili. Barikado na poti proti MP Kuzma branijo pripadniki TO (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).

14.05 Vojaki JLA, ki so obkolili PMM Dolga vas na PM pošljejo ultimatum, da se morajo vsi miličniki in drugo mejno osebje do 14.15 ure umakniti, sicer bo MP zavzet s silo in uporabo orožja (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).

Na PMM Gederovci pridejo štiri vojaki JLA v maskirnih oblekah in od komandirja enote zahtevata predajo prehoda. V kolikor mejnega prehoda ne bodo predali, naj se takoj preneha izvajati mejna kontrola in prehajanje državne meje (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).

14.25 Vojaki JLA komandirju PMM Dolga vas sporočijo, da je zadnji rok za predajo prehoda ob 14.45 uri. Iz prehoda zato umaknejo vse civiliste, ker JLA za žrtve med civilisti ne bo odgovarjala. Mejni prehod obkoli 70 do 80 vojakov. Oboroženi so s pehotnim orožjem in netrzajnim topom. MP Dolga vas takrat brani 20 aktivnih in

rezervnih miličnikov PMM Dolga vas in 5 miličnikov iz PM Lendava, ki dostop do MP blokirajo s tovornimi vozili civilistov. Za položajem enot JLA okoli mejnega prehoda so razporejeni miličniki PM Lendava in OM Dobrovnik. Pod poveljstvom komandirja OM Dobrovnik v zunanjem obroču sodeluje 40 aktivnih in rezervnih miličnikov ter neznano število pripadnikov TO. V času blokade so na cesti proti MP v vidnem kontaktu poveljujoči JLA in poveljujoča iz vrst milice in TO (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).

- 14.30 Na mostu čez reko Muro med Murskim Središčem in Petišovci iz Varaždina prodre izvidniška četa JLA iz 32. mehanizirane brigade, ki je namenjena proti MP Dolga vas. Sestavljena je iz 3 tankov, 4 oklepnih transporterjev, cisterne, vozila za zvezo ter nekaj tovornih vozil, na katerih sta bila dva voda vojakov JLA (pehote). V tem času je most blokiran s tovornimi vozili, med katerimi je tudi cisterna z bencinom. Zaradi tega se kolona JLA v Murskem Središču ustavi. Po pogajanjih z TO vojaki JLA ugotovijo, da barikade ne bodo mogli prebiti brez velikih žrtev in škode, se kolona JLA preusmeri proti Razkrižju, da bi reko Muro prečkala na mostu med Razkrižjem in Srednjo Bistrico. Na hrvaški strani mostu kolono JLA močno ovirajo tudi domačini iz Murskega Središča, sicer državljani Republike Hrvaške (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).
- 14.40 Skupina vojakov JLA zasede maloobmejne MP Kramarovci, Fikšinci in Sotina na meji med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo, tako da prehod meje ni več mogoč (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 15.00 Patrulja OM Dobrovnik izven naselja Mostje na cesti ustavi kolono 15 vojakov JLA pod poveljstvom vodnika iz stražnice Žitkovci. Patrulja vojakom prepreči prehod preko mosta čez Kobiljski potok in jim ukaže, naj se vrnejo v dovoljeni 100 metrski pas ob državni meji, saj kot organizirana formacija nimajo kaj delati izven tega območja. Vodnik sicer navodila miličnikov upošteva in se vrne proti mejnemu

pasu, vendar tam z vojaki preide potok in se priključili formaciji JLA, ki blokira MP Dolga vas (OM Dobrovnik, št. 1-Z-35/91, 14. 7. 1991).

- 15.38 Vojakom JLA, ki so v blokadi MP Gederovci se pridruži še okrog 60 vojakov JLA, ki so prišli iz vojašnice Murska Sobota peš (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 15.56 Na MP Kuzma je prišlo do pogajanj med starešino JLA in milico. JLA je postavila milici ultimatum o brezpogojni predaji in zapustitvi MP. Milica na ultimatum ne pristane, zato obe strani ostaneta na svojih položajih (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 16.12 Na območju PMM Hodoš preletita dva transportna helikopterja JLA, ki se obrneta na madžarski strani in pristaneta v bližini MP na označenem delu s strani vojakov JLA. Iz helikopterjev se izkrca 36 vojakov, ki se pridružijo drugim pripadnikom JLA, ki so na položajih v okolici MP. Deset minut za tem v bližini MP pristane še en helikopter JLA, iz katerega se izkrca 15 pripadnikov Zveznega sekretariata za notranje zadeve (v nadaljevanju: zvezna milica), štirje zvezni cariniki in dva netrzajna topa. Helikopterji po izkrcanju oseb in opreme odletijo nazaj v smeri Murske Sobote. Miličniki na helikopterja ne streljajo, saj so preveč oddaljeni in nimajo primerne orožja. Pripadnikom JLA in zvezne milice se pridružijo tudi vojaki iz stražnice Hodoš. Vsi skupaj so se nato razporedijo med opazovalnim stolpom in regionalno cesto med naseljem Hodoš in MP (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 17.00 Območju MP Hodoš se približa manjša skupina vojakov z visoko dvignjeno zastavo. Na sredi poti med položajem JLA in milico, se skupina ustavi ter prične s pozivi na pogajanja. V pogajalski skupini JLA so starešina vojakov, ki so je pripeljal s helikopterjem, starešina stražnice Hodoš in inšpektor Zvezne milice. S strani milice se pogajata komandir PMM Hodoš in vodja izmene MP. Inšpektor zvezne milice poskuša komandirju PMM vročiti odločbo, s katero bi

bil komandir takoj zamenjan z inšpektorjem zvezne milice in bi mu moral predati miličnike, oborožitev in dokumentacijo. Komandir PMM Hodoš odločbe noče sprejeti, niti se o njej pogovarjati. Zaradi tega starešine JLA dajo MP Hodoš ultimatum, da v 10 minutah predajo MP vojski JLA in Zvezni milici. Obe pogajalski skupini se takoj za tem vrneta na svoje položaje (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).

- 17.16 Nadaljevanja pogajanj o predaji PMM Hodoš se s strani JLA udeležita komandant specialne enote JLA in starešina obmejne stražnice Hodoš, s strani milice pa komandir PMM in vodja izmene. Starešina JLA ponovno pozove milico h takojšnji predaji PMM, kar pa komandir ne sprejme (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 17.20 Na travniku v bližini MP Gederovci, ki je obkoljen s strani vojske JLA, pristaneta dva transportna helikopterja JLA, ki izkrcata oddelek 120 mm minometov in 15 vojakov čete za podporo. Vsi se pridružijo pripadnikom JLA pri blokadi mejnega prehoda (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 18.17 Vojaki v blokadi MP Gederovci pričnejo z nameščanjem minometov v okolico MP ter s premeščanjem vojakov na ugodnejše položaje za napad, in sicer tja, kjer so pred tem bili pripadniki TO. Milica na netaktično potezo TO opozori poveljstvo 75. območnega štaba TO. V blokadi MP Gederovci je sodelovalo med 110 in 120 vojakov JLA ter oddelek minometov (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 18.35 Nadaljujejo se pogajanja na območju MP Hodoš. Pogajanj se udeleži starešina stražnice Hodoš, ki poskuša komandirja PMM prepričati o predaji. Komandir PMM v pogajanjih poskuša od starešine JLA doseči, da bi se predali njegovi vojaki, on pa naj bi prestopil v vrste milice. V pogajanjih nobena stran ne doseže napredka, zaradi česar se oba pogajalca vrneta na svoje položaje. Po pogajanjih vojaki JLA začnejo premeščati svojo enoto v obroč okoli MP. Komandir PMM pokliče na pomoč enoto TO iz Hodoša. Ker je enota maloštevilna, v

pomoč milici za obrambo MP pošljejo le 5 pripadnikov TO (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).

- 19.25 OS UNZ na PM Gornja Radgona in OM Radenci dostavi orožje s strelivom, in sicer dve puški in dve pištoli »šermuli«, 10.000 nabojev za AP, 5.000 nabojev za SAR, 4.000 nabojev za pištole 7,65 mm, 20 plinskih nabojev (PM Gornja Radgona, št. 1-STD/86-91, 15. 7. 1991).
- 19.45 Na MP Hodoš po železniški progi iz smeri Hodoša prihaja v pomoč 5 pripadnikov TO, ki imajo namen opazovati gibanje pripadnikov JLA ob obkolutvi MP. Ko pripadniki JLA opazijo gibanje skupine pripadnikov TO, pričnejo streljati proti skupini TO in proti MP. Pripadniki TO se ob streljanju umaknejo, medtem pa se ob tem prične oster oborožen spopad med vojaki JLA in miličniki pri obrambi MP Hodoš. Med obstreljevanjem MP, ki traja skoraj uro, JLA zadane trafopostajo na MP, zaradi česar pride do izpada električne energije ter popolne teme na MP. Pripadniki milice temo izkoristijo za prekinitev streljanja proti položajem JLA in ustvarijo vtis, da so se iz prehoda umaknili. Vojaki JLA z obstreljevanjem s pehotnim orožjem nadaljujejo, pri tem pa na MP izstrelijo 8 granat iz netrzajnega topa. Streljanje s strani JLA se ob močnem neurju in nalivu poleže okoli 21.20 ure (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 20.09 Miličniki OM Radenci s pripadniki protidiverzantskega voda 73. PŠ TO v Radencih aretirajo podpolkovnika in tri vojake JLA, ki so bili na relaciji kot predhodnica tankovske enote JLA, ki je za njimi prodirala v smeri Gornje Radgone. Aretirani vojaki so s strani TO odpeljani na PŠ TO v Maribor oz. v zbirni center za ujete vojake (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/3, 27. 6. 1991).
- 20.36 Miličniki OM Rogašovci na maloobmejnem MP Kramarovci, Fikšinci in Sotina razorožijo tri vojake in starešino JLA, ki so čez dan blokirali delo na maloobmejnih prehodih (OM Rogašovci, št. STD 111/91, 13. 7. 1991).

- 21.00 Na območje občine Ljutomer se pri naselju Mekotnjak po regionalni cesti Ormož-Ivanjkovci-Ljutomer pripelje tankovska četa JLA iz kasarne v Varaždinu. V koloni je 7 tankov in trije oklepni transporterji, ki so istega dne v jutranjih urah nameravali iz Republike Hrvaške v Republiko Slovenijo vstopiti na mostu čez reko Dravo v Ormožu. Ker jim tam ni uspelo, so v RS vstopili pri Središču ob Dravi ter se nato pomikali proti Ljutomeru z namenom prodora proti mejnim prehodom na meji z Republiko Avstrijo. Na križišču regionalne ceste Ormož-Ljutomer in lokalne ceste Žerovci-Mekotnjak prebijejo barikado iz motornih vozil ter nadaljujejo pot proti Mekotnjaku in naprej proti Zgornjemu Kamenščaku. Tam naletijo na barikado iz podrtih dreves, ki jo branijo pripadniki TO in miličniki PM Ljutomer. Ker barikade iz podrtih dreves tanki ne morejo prebiti, se cela enota JLA premakne na razdaljo približno 500 metrov pred barikado, kjer so na lokalni cesti utaborjeni. Ponoči pripadniki TO kolono dvakrat napadejo z izstrelitvijo protioklepnih raket (PM Ljutomer, št. 1-STD 206/91, 14. 7. 1991).
- 21.05 Pripadniki TO v mestu Murska Sobota obkolijo in blokirajo kasarno JLA, kjer se nahaja poveljstvo 65. obmejnega bataljona JLA. Pri obkolitvi kasarne pride do posameznih strellov, pri čemer je en vojak ranjen. Miličniki PM Murska Sobota sodelujejo v širši blokadi kasarne (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 21.37 Miličniki OM Rogašovci med naseljem Rogašovci in MP Kuzma zajamejo dva vojaka in starešino JLA, ki so udeleženi v prometni nesreči in so namenjeni na pomoč v stražnico Kuzma (OM Rogašovci, št. STD 111/91, 13. 7. 1991).
- 22.15 Pripadniki JLA ponovno pričnejo s streljanjem na MP Hodoš. Milica na streljanje ne odgovarja, saj čakala, da se vojaki v temi približajo MP. Ker so vojaki JLA prepričani, da so miličniki pobegnili na Madžarsko, se pričnejo neorganizirano približevati MP. Ko se vojaki približajo MP, miličniki z neposredne bližine pričnejo streljati na

njih, zaradi česar le-ti v paniki pobegnejo v smeri stražnice Hodoš. Z ukano in hrabrostjo vseh miličnikov PMP Hodoš in OM Zgornji Petrovci, je MP Hodoš dokončno ubranjen, pripadniki JLA, zvezne milice in carine pa prisiljeni k umiku v stražnico Hodoš (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).

- 22.31 Pri MP Gederovci pride do prvega oboroženega spopada pri obrambi MP med milico, TO ter vojaki JLA, ki so obkrožali MP in ga napadli. Spopad traja približno 15 minut, obe strani pa se bojujeta z lahkim pehotnim orožjem. Pripadniki milice nimajo poškodovanih (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 22.38 Iz Štrigove proti Razkrižju v občini Ljutomer na območje RS prodre kolona 4 tankov, 10 oklepnih transporterjev, 6 tovornjakov, 2 cistern in 4 terenskih vozil. V oklepni mehanizirani četi oklepnega bataljona JLA iz Varaždina je 5 oficirjev, 6 mlajših oficirjev in 135 vojakov. Mejo s Hrvaško prestopijo neovirano, saj TO in milici tam ne uspe postaviti nobenih barikad. O gibanju oklepne kolone ni nobenega operativnega podatka, prav tako ne TO ne milica takrat nimata na razpolago nobenega protioklepnega orožja. Oklepna kolona preko Razkrižja napreduje po lokalni cesti do Mote in naprej do Veržeja, kjer se ob 00.15 zaustavi na olju pred Veržejem. Miličniki PM Ljutomer kolono ves čas spremljajo ter o njenem gibanju tekoče obveščajo operativni štab UNZ. V času od vstopa kolone v Republiko Slovenijo do Veržeja pripadniki TO na kolono izstrelili 3 tromblonske mine, ki na oklepna vozila nimajo konkretnega učinka (PM Ljutomer, št. III, 12/5-1994).
- 22.50 Milica in TO pri mejnem prehodu Gederovci ponovno obstreljujejo položaje vojakov JLA, ki na ogenj ne odgovarjajo. V svojih vrstah imajo ranjenega kapetana, ki ga kasneje odpeljejo v soboško bolnišnico. Pri spopadu prične milica zmanjkovati streliva, zaradi česar prosi za dostavo dodatnega streliva. Po začetku obstreljevanja svoje položaje zapustijo vojaki stražnice Petanjci in Korovci ter

oddelek minometov 120 mm, ki se s kapetanom JLA umaknejo v stražnico Petanjci. Preostalih 51 vojakov JLA skupaj z vodnikom ostane na svojih položajih, saj se mimo enot TO ne morejo umakniti (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).

5.4 Oboroženi spopadi med milico in JLA v Pomurju in prihod tankovske kolone v Gornjo Radgono, dne 28. 6. 1991

- 00.10 Milica in TO nadaljujeta z obstreljevanjem položajev JLA pri mejnem prehodu Gederovci (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 01.30 Vojaki JLA, ki so v blokadi okrog mejnega prehoda Kuzma, se v močnem nalivu umaknejo v stražnico Kuzma. Milica zato prerazporedi svoje pripadnike in nadaljuje z varovanjem mejnega prehoda (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 01.50 OS UNZ na MP Kuzma dostavi večjo količino streliva, plinskih sredstev, šotorskih kril ter oblačil za pripadnike PEM, ki opremo nujno potrebujejo. (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 04.30 Vojaki JLA ponovno obkolijo MP Kuzma (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 04.40 MP Dolga vas je še naprej obkoljen s približno 60 vojaki JLA. Do te ure v močnem nalivu obe strani vztrajata na svojih položajih in do oboroženega spopada ne pride. Vojska je še naprej vkopana na svojih položajih in čaka na umik ali napad (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).
- 05.30 Ker pogajanja med TO in JLA na MP Gederovci niso uspešna, se nadaljujejo ob prisotnosti starešine PEM UNZ. Pogajalca milice in TO od starešine JLA zahtevata predajo vseh pripadnikov JLA. Če se

njihove starešine ne želijo predati, naj to omogočijo vsaj vojakom (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).

- 06.00 Oklepna kolona JLA, ki noč prebije pred naseljem Mekotnjak, poskuša prebiti barikado na regionalni cesti Ormož - Ljutomer v gozdu Kačure. Barikado v močnem deževju ob poskusu preboja branijo miličniki PM Ljutomer. Ker barikade, ki je postavljena iz podrtih dreves, s tanki ne morejo prebiti, se kolona JLA v gozdu obrne ter v naselju Žerovinci nekontrolirano strelja z mitraljezi v smeri miličnikov, ki spremljajo gibanje kolone, ter po okoliških hišah. Pri tem sta huje poškodovana dva objekta. Ob 09.00 uri se oklepna kolona dokončno umakne iz območja PM Ljutomer ter se napoti po regionalni cesti proti Pavlovcem in naprej proti Središču ob Dravi (PM Ljutomer, št. II, 12. 5. 1994).
- 06.10 Oklepna kolona JLA, kateri so se pridružila še 4 tovorna vozila, cisterna z vodo in reševalno vozilo, nadaljuje gibanje od Veržeja v smeri Stare Nove vasi. Kolona na regionalni cesti Križevci - Radenci v Bučočovcih naleti na postavljeno barikado gradbenega materiala, ki jo razstreli s strelji tankovskih granat in nadaljuje pot proti Radencem (PM Ljutomer, št. V, 12. 5. 1994).
- 07.26 Po uspešnih pogajanjih na MP Gederovci, ki so trajala od 05.00 ure, se milici in TO preda skupno 51 vojakov JLA, ki so v blokadi okrog mejnega prehoda. Vojaki so razoroženi ter kasneje z avtobusom odpeljani v Dijaški dom Murska Sobota, starešina - vodnik pa v Zapore Murska Sobota (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 07.45 Na MP Kuzma se pričnejo pogajanja med milico in starešinami JLA o predaji vojakov, ki pa kljub opazni volji o predaji niso uspešno zaključena. Ob 08.15 uri se sestane vodstvo milice in TO in se dogovori o skupnem napadu na JLA ob 09.00 uri. TO naj bi pri tem preprečila umik vojakov iz območja MP (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).

- 07.50 Pripadniki PEM in TO, ki so branili MPO Gederovci, se premaknejo proti stražnici Petanjci. Tam se nahaja 65 vojakov in starešina JLA. S kapetanom JLA se pričnejo pogajanja o pogojih predaje brez oboroženega spopada. V času pogajanj TO na položaje postavi nekaj minometov 82 mm (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 08.00 Na MP Dolga vas se nadaljujejo pogajanja med milico in JLA. V pogajanjih vojska zahteva predajo MP, saj bi ga drugače zasedla s silo. Milica in TO od vojske zahtevata umik iz območja MP ter vrnitev v stražnico. Na koncu pogajanj, ko vojska ugotovi, da MP ne bo mogla zasesti brez pomoči oklepne enote, milica in TO zahtevata umik njihovih enot brez orožja. Vojaki se po zaključenih pogajanjih pričnejo umikati s svojih položajev z orožjem, zaradi česar milica izstrelji nekaj opozorilnih strelcev. Zaradi streljanja med vojaki nastane zmeda in panika. To je bil povod, da odvržejo orožje in se predajo milici in enotam TO. Pri tem je zajetih 62 vojakov, 2 častnika in 3 podčastniki JLA. Vsi so predani v zbirne centre (PMM Dolga vas, 14. 7. 1991).
- 08.40 Miličniki PM Gornja Radgona in pripadniki PEM izvedejo blokado stražnice Gorja Radgona, v kateri so vojaki JLA (PM Gornja Radgona, št. SZ -138/12, 29. 6. 1991).
- 08.58 Na MP Kuzma pripadniki PEM in miličniki PMM Kuzma ter OM Rogašovci izstrelijo nekaj rafalov iz avtomatskega orožja. Po kratkem oboroženem spopadu se milici preda 23 vojakov in en starešina JLA iz stražnice Sotina. Ostali vojaki JLA se z enim starešino mimo položajev TO umaknejo v stražnico Kuzma, kjer se zabarikadirajo in branijo svoj položaj. Milica zajetim vojakom priskrbi hrano in jih predala TO, ki jih odpelje v zbirni center (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 09.09 Oklepna kolona JLA prodre do naselja Radenci, kjer pri odcepu za hotel Radin naleti na močno barikado, ki jo brani 7. diverzantski vod TO in enota milice iz OM Radenci. V medsebojnem obstreljevanju

izgubi življenje pripadnika JLA, ustreljena pa je tudi civilna oseba, ki za posledicami ran 3. 7. 1991 umre v bolnišnici v Murski Soboti. Po krajšem oboroženem spopadu tanki z granatami uničijo barikado, tako da oklepna kolona nadaljuje gibanje v smeri Gornje Radgone. V spopadu je zajeto vozilo s strelivom in cisterna s pitno vodo, ki sta še isti dan prepeljana na PM Ljutomer ter kasneje predani TO (PM Gornja Radgona, št. SZ -138/7, 28. 6. 1991).

- 09.46 V stražnici Petanjci se nadaljujejo pogajanja o predaji vojakov JLA, ki so obkoljeni s strani PEM in TO (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 10.58 Miličniki pri pregledu območja spopada MO Hodoš najdejo večje količine oblačil vojakov JLA in granat za topove. Vse je predano pripadnikom TO, ki so prišli na območje MP. Komandir PMM se s poveljnikom TO dogovori o možnosti zavzetja stražnice Hodoš in predaji vojakov JLA in zveznih miličnikov. O dogovorih je obveščena OS UNZ. MP Hodoš je zaprt za ves mednarodni promet med Slovenijo in Madžarsko (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 11.20 Miličniki PM Gornja Radgona in pripadniki TO zasedejo položaje pri stražnici v Gornji Radgoni, da bi preprečili izhod vojakov JLA ter priključitev tankovski enoti, ki prodira proti Gornji Radgoni. Med miličniki in starešino stražnice se pričnejo pogajanja o predaji. Pogajanja so v času prodora oklepnikov v mesto neuspešna, je pa dosežen dogovor o uporabi orožja le v primeru silobrana (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 11.23 Tankovska enota na železniškem prehodu pred Gornjo Radgono z obstreljevanjem z granatami prebije barikado železniških vagonov in drugih vozil. Pri obstreljevanju ena granata zadane stanovanjsko hišo Karla Vajsa na Pintaričevi ulici. Tanki na poti skozi mesto proti mejnemu prehodu naletijo na oborožen odpor TO, milice in domačinov. Skupina prostovoljcev pri zgradbi Elrada z molotovkami zažge 5 tovornih vozil, cisterno z vodo in terensko vozilo. Enota JLA

na napad odgovori z vesplošnim obstreljevanjem z mitraljezi in tankovskimi topovi po okoliških zgradbah. Vojaki tako poškodujejo zgradbo občine, upravno zgradbo TP Sloga, hotel Grozd, trgovino Peko, upravno zgradbo Kmetijske zadruge, pošto in Osnovno šolo Jožeta Kerenčiča. Pri tem je poškodovanih veliko tehničnih sredstev JLA. V spopadu en pripadnik JLA izgubi življenje, en pa je poškodovan. V obstreljevanju je ubit tudi civilist (PM Gornja Radgona, št .1-STD/86-91, 15. 7. 1991).

- 12.00 Ko mimo PM Gornja Radgona drvijo tanki, se iz objekta umaknejo zadnji miličniki. Tudi iz zgradbe MP Gornja Radgona se tik pred prihodom tankovske kolone umaknejo zadnji miličniki PMP Gornja Radgona (PM Gornja Radgona, št .1-STD/86-91, 15. 7. 1991).
- 14.30 Vojaki JLA in zvezni miličniki so še vedno v stražnici Hodoš, saj jih blokira TO (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 14.46 Na MP Gederovci odstranijo vsa vozila in predmete, ki so v barikadi služila za zaklon. S tem je omogočen potniški promet med Slovenijo in Avstrijo, ki do sprejetja soglasja ni potekal (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 15.41 Milica v Gornji Radgoni zajame 15 častnikov JLA, ki jih preda TO. Večina zajetih starešin in vojakov je iz oklepne kolone, ki je tega dne prodrla do MP Gornja Radgona (PM Gornja Radgona, št. SZ - 138/7, 28. 6. 1991).
- 16.00 Nadaljujejo se pogajanje med milico in starešino JLA o predaji stražnice Gornja Radgona. Pogajanja so neuspešna, zaradi česar miličniki ostanejo v blokadi stražnice (PM Gornja Radgona, št. SZ - 138/12, 29. 6. 1991).
- 16.45 Pri osnovni šoli Gornja Radgona pristane helikopter JLA z oznakami rdečega križa z namenom, da z območja odpelje ranjene ali mrtve vojake. V helikopterju je polkovnik, ki ga je milica zadržala na kraju pristanka helikopterja. Omogočen mu je kontakt s komandirjem

karavle. Ob 17.27 uri miličniki PM Gornja Radgona in PEM dobijo ukaz o aretaciji polkovnika JLA. Aretacija je uspešno izvršena ob 18.00 uri. Aretirani polkovnik je odpeljan na skrito lokacijo na območje OM Radenci (PM Gornja Radgona, št. SZ -138/7, 28. 6. 1991).

- 16.57 Dve letali JLA napadeta barikade ob vojašnici v Murski Soboti. Izstrelita 4 rakete in barikade obstreljujeta z mitraljezi. Zadeto je tovorno vozilo in poškodovana hiša v Razlagovi ulici (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 17.00 Manjša skupina miličnikov PM Lendava odide do stražnice Pince. Po kratkih in uspešnih pogajanjih miličniki brez oboroženega spopada dosežejo celovito predajo stražnice in 15 vojakov JLA. Ti so kasneje predani TO, ki jih odpelje v zbirne centre (PM Lendava, št. 01-SZ-1/5-94, 13. 05. 1994).
- 18.00 Dve letali JLA z mitraljezom obstreljujeta barikado čez reko Muro med Veržejem in Dokležovjem. Letali izstrelita tudi dve raketi, ki cilja ne zadeneta (PM Ljutomer, št. 1- STD 73/91, 2. 7. 1991).
- 18.02 Skupina PEM in miličnikov OM Rogaševci ob pomoči nekaj pripadnikov TO obkoli stražnico v Sotini in po pogajanjih brez oboroženega spopada doseže predajo 28 vojakov JLA in vodnika. Vojaki so s strani TO prepeljani v zbirne centre (PM Murska Sobota, št .44-Z/41-91, 15. 7. 1991).
- 18.30 Druga skupina PEM, miličnikov OM Rogašovci ter pripadnikov TO zavzame stražnico Trdkova. V stražnici je zajetih 15 vojakov JLA, medtem ko komandir stražnice pred tem pobegne. Vojaki so s strani TO predani v zbirne centre. V skladišču stražnice je najdena večja količina protitankovskih min in druge oborožitve. Večino min miličniki OM Rogašovci dostavijo na UNZ Murska Sobota, del pa jih prevzame PEM UNZ (PM Murska Sobota, št .44-Z/41-91, 15. 7. 1991).

- 18.28 Po celodnevni pogajanji se milici in TO preda celotna enota JLA stražnice Petanjci. 65 vojakov je s strani TO odpeljanih v zbirne centre, starešina pa prestopi v enote milice. TO in milica iz stražnice odpeljeta večje količine orožja, streliva in druge opreme (PMM Gederovci, št. 1-2/52-91, 13. 7. 1991).
- 18.30 Izvidniška četa 32. mehanizirane brigade JLA, ki je nekaj ur pred tem bila blokirana v Murskem Središču, prodre iz Hrvaške v Slovenijo pri naselju Gibina v občini Ljutomer, kjer je na cesti postavljenih več barikad in dreves in drugega materiala. Barikade brani manjša skupina pripadnikov TO ter skupina 8 policistov PM Ljutomer. V Gibini pri hišni številki 8/b pride do silovitega spopada med pripadniki JLA na eni strani ter pripadniki TO in milice na drugi strani. TO in milica pri obrambi barikade uporabita dve tromblonski mini, nekaj ročnih bomb ter avtomatske puške, saj drugega orožja nimata na razpolago. Mehanizirano kolono JLA uspeva ustaviti milica in TO po ostrem napadu. V silovitem obstreljevanju ima JLA žrtve in ranjene, poškodovanih pa je tudi več stanovanjski hiš ter ranjena ena domačinka. Iz kolone JLA pobegne nekaj članov posadk (PM Ljutomer, št IV z dne 12/05-1994).
- 19.00 Del pripadnikov PEM se priključi miličnikom OM Rogašovci z nalogo, da zagotovijo odprtje maloobmejnih prehodov na meji med Slovenijo in Avstrijo (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 21.00 Osem miličnikov PM Ljutomer do 22.00 ure varuje drugo barikado v Gibini, v kolikor bi tankovska kolona kljub izgubam na prvi barikadi nadaljevala pot proti Razkrižju. Pri tem sodelujejo tudi pripadniki TO in nekaj domačinov, oboroženih z molotovkami. V tem času se tankovska kolona preusmeri na lokalno cesto Štrigova - Banfi - Razkrižje, kjer poskuša prodreti v Slovenijo (PM Ljutomer, št IV z dne 12/05-1994).

- 20.09 Polkovnik JLA Popov, ki se s svojo enoto nahaja v obroču na MP v Gornji Radgoni, preko zvez iz vrst carinikov iz bivše Jugoslavije vzpostavi kontakt s pripadniki civilne zaščite s prošnjo, da naj predstavniki oblasti v občini obvestijo o njegovi želji za pogovore o stanju v Gornji Radgoni ter rešitvi nastale situacije po prodoru tankovske kolone v Gornjo Radgono in na MP (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 21.30 Miličniki PM Lendava brez oboroženega spopada zavzamejo stražnico Pince, kjer zajamejo starešino in 15 vojakov JLA. Vsi vojaki so predani TO, pripadniki slednje pa jih odpeljejo v zbirne centre (PM Lendava, št. 01-SZ-1/5-94, 13. 5. 1994).
- 21.45 Na cesti med naseljem Banfi (Hrvaška) in Razkrižjem na barikadi pride do spopada med tankovsko enoto in pripadniki TO. Ker barikade tanki ne morejo prebiti, se vrnejo nazaj na Hrvaško (PM Ljutomer, št. V, 12. 5. 1994).
- 22.00 Miličniki PEM in OM Rogašovci zagotovijo nemoteno delovanje maloobmejnih prehodov na meji med Slovenijo in Avstrijo (OM Rogašovci, št. STD 111/91, 13. 7. 1991).
- 23.00 Tankovska kolona izvidniške čete 32. mehanizirane brigade JLA, v sestavu 3 tankov ter 3 oklepnih transporterjev po lokalni cesti Banfi - Šprinc, pri naselju Veščica poskuša prodreti na ozemlje Slovenije. V naselju Veščica, pri mostu čez reko Ščavnico, kolono uspešno ustavi 16 miličnikov PM Ljutomer. Do spopada med miličniki in vojaki ne pride, ker je bilo prejšnji večer objavljeno premirje. Oklepna kolona se okrog 02.00 ure umakne nazaj na Hrvaško (PM Ljutomer, št. V, 12. 5. 1994).

5.5 Zajetje vojakov jugoslovanske ljudske armade in zasedba stražnic, dne 29. 6. 1991

- 02.00 Pripadniki 2. voda PEM na mostu čez reko Muro v Dokležovju predajo miličnikom PM Ljutomer protitankovske mine, ki so bile prejšnji večer zasežene v stražnici Trdkova (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 02.30 V Gornji Radgoni se na sestanku med predstavniki občine, PM Gornja Radgona, PEM in poveljujočega TO, sprejme sklep, da se predstavniki TO in milice udeležijo pogajanj s polkovnikom Popovom (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 03.17 Vodja operativnega štaba UNZ pripadnikom PEM in PM Gornja Radgona naroči, da se z JLA ne smejo pogajati civilisti, temveč le milica in TO. V pogajanjih je potrebno polkovnika Popova pozvati k razorožitvi. Če tega ne sprejmejo, se jim prepove premikanje ter zagrozi z uporabo orožja (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 08.00 V neposredni bližini MP se pričnejo pogajanja med poveljujočim oficirjem tankovske kolone in pripadniki TO in milice. V pogajanjih vsaka stran vztraja na svojih zahtevah in stališčih. V pogajanjih je dosežen kompromis glede oskrbe vojakov in glede zagotavljanja nujne medicinske pomoči. Izrečena je prepoved gibanja transporterjev po mestu. Ker nobena stran ne popusti v svojih zahtevah, se pogajanja zaključijo (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 09.00 Na PM Lendava samovoljno pride večja skupina vojakov JLA, ki so tega dne pobegnili iz stražnice Lendavske Gorice. Vojaki so predani TO, ki jih prepelje v zbirne centre (PM Lendava, št. 01-SZ-1/5-94, 13. 5. 1994).
- 09.50 Miličniki PM Lendava in pripadniki TO po kratkih pogajanjih dosežejo predajo preostalih vojakov v stražnici Lendavske Gorice. V stražnici

je zasežena večja količina orožja in streliva, med drugim dva breztrajna topova in minsko eksplozivna telesa (PM Lendava, št. 01-SZ-1/5-94, 13. 5. 1994).

- 10.00 Pripadniki PEM na območju MP Kuzma primejo 4 pobegle vojake JLA, ki miličnikom nudijo operativne podatke o stanju v stražnici Kuzma, kjer je obkoljeno 22 vojakov in starešina, ki se ne želijo predati miličnikom (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 10.10 8 miličnikov in komandir OM Dobrovnik po pogajanjih brez oboroženega spopada vstopijo na območje stražnice Žitkovci in zavzamejo stražnico. Prijetih je 6 vojakov JLA. Ostali vojaki stražnice so s poveljujočim pred tem zajeti v obroču okrog MP Dolga vas. V stražnici je najdeno orožje in strelivo, ki so ga prevzeli pripadniki TO (OM Dobrovnik, št. 1-Z-35/91, 14. 7. 1991).
- 10.20 OZK UNZ Murska Sobota vse PM obvesti, da so se na območju UNZ pričeli formirati prehodni zbirni centri za zajete vojake JLA. Ti bodo predvidoma v Puconcih, Bogojini, Čentibi, Rakičanu in po potrebi tudi drugje (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 10.40 Pripadniki PEM in miličniki OM Cankova ob pomoči domačina, ki je sodeloval kot civilist, saj je poznal trenutne razmere in okoliščine v karavli Korovci, brez spopada zajamejo stražnico in nekaj vojakov (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991).
- 11.10 Delavci OZK UNZ Murska Sobota so ob prisotnosti državnega tožilca in preiskovalnega sodnika pričeli z ogledi krajev dogodkov v Gornji Radgoni, predvsem uničenih vozil JLA pri Elradu, ki so zgorela prejšnji dan na poti proti MP (OZK UNZ Murska Sobota, 1991).
- 12.10 OS UNZ se z zapori Murska Sobota dogovori o sprejemu vojnih ujetnikov in zagotavljanju minimalne oskrbe. Zapori bodo lahko zagotovili sprejem 25 vojnih ujetnikov, ki bodo prostorsko ločeni od civilnih (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

- 12.31 Prične se nameščanje zajetih vojakov JLA v zbirni center v prostorih Osnovne šole Puconci in Srednje kmetijske šole Rakičan (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).
- 12.56 UNZ Murska Sobota aktivira akcijo »Skala«. Miličniki PM Ljutomer in PM Gornja Radgona odpeljejo do mostov čez reko Muro v Veržeju in Petanjcih delegata skupščine iz svojega območja ter ju tam predajo miličnikom PM Murska Sobota, ki poskrbijo za prevoz do UNZ. Od tam je organiziran prevoz preko MP Gederovci in Avstrije na zasedanje skupščine Republike Slovenije. Naloga je opravljena ob 15.05 uri brez ovir in zapletov (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 14.00 Komandir OM Dobrovnik po posvetu z aktivnimi delavci in vednostjo OŠ UNZ pripravi načrt vstopa in predaje vojaške karavle v naselju Kobilje. Tudi tokrat so k sodelovanju povabljeni pripadniki TO preko poveljujočega častnika za območje Lendave. Delavci milice se morajo odločiti za samostojno akcijo, ker na razpolago ni pripadnikov TO zaradi drugih del in obveznosti. Ker se same akcije prevzema stražnice več ne da predstavljati, ob 15.00 uri komandir OM z 3 aktivnimi in 4 rezervnimi miličniki blokira vojaško stražnico Kobilje. Po pogajanjih se ob 15.30 uri poveljujoči vodnik preda z 12 vojaki. V stražnico so pozvani pripadniki TO, ki so s tovornimi vozili za prevzem orožja in tehnike v stražnico prispeli ob 16.00 uri (OM Dobrovnik, št. 1-Z-35/91, 14. 7. 1991).
- 15.26 Na območju UNZ Murska Sobota so s strani milice in TO zavzete naslednje stražnice JLA: Prosenjakovci, Trdkova, Žitkovci, Sotina, Pince, Korovci, Trdkova, Lendavske Gorice, Fikšinci, Petanjci (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 16.16 OS UNZ vsem enotam po UKV zvezi naroči največjo bojno pripravljenost po ukazu republiškega sekretarja Igorja Bavčarja (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).

- 17.28 Miličniki OM Rogašovci v naselju Kuzma primejo komandirja stražnice Trdkova, ki je 28. 6. 1991 pobegnil. Starešina JLA je predan TO (OM Rogašovci, št. STD 111/91, 13. 7. 1991).
- 19.48 Miličniki OM Gornja Radgona se pričnejo s starešino stražnice v Zgornjem Konjišču pogajati o predaji. Pri pogajanjih pomočnik komandirja ugotovi, da ima JLA urejene položaje in da je komandir stražnice pripravljen na predajo. V stražnici je tudi podporočnik, ki je prišel s skupino vojakov iz kasarne v Mariboru v pomoč stražnici. Ker podporočnik s svojo skupino vojakov ni pripravljen na predajo, pomočnik komandirja odstopil od pogajanj. Stražnica je še naprej obkoljena s strani TO (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 20.53 Pripadniki TO brez spopada dosežejo predajo vojakov in starešine JLA v stražnici Čepinci, na meji med Slovenijo in Madžarsko (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 21.19 Vodja OS UNZ vsem enotam naroči, da milica operativno ugotovi, katere osebe neposredno sodelujejo z JLA pri njihovem delovanju na območju Slovenije. Take osebe je potrebno aretirati in preveriti dejansko stanje (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).
- 21.39 Na območju UNZ so s strani milice in TO zavzete in sproščene stražnice JLA v Trdkovi, Fikšincih, Petanjcih, Pincih, Žitkovcih, Kobilju, Lendavskih Goricah, Prosenjakovcih, Čepincih, Sotini in Korovcih. V blokadi sta še vedno stražnica v Kuzmi in na Hodošu, kjer se med vojaki nahajajo tudi zvezni miličniki. Stražnici v Gornji Radgoni in Zgornjem Konjišču, na območju Gornje Radgone, sta še vedno v rokah JLA (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

5.6 Incident med zajetimi vojaki v zbirnem centru Puconci in eksplozija protitankovske mine Petanjcih dne 30. 6. 1991

- 03.12 Miličniki OM Radenci ugotovijo, da so v hotelu Radin prenočevali zvezni cariniki. Po nalogu OS UNZ so miličniki v hotelu prijeli 6 zveznih carinikov, katere so predali UNZ (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/11, 29.06.1991).
- 09.55 Iz Ljubljane se vrnejo delegati občin, ki so bili na skupščini Republike Slovenije. Delavci OZK UNZ in miličniki poskrbijo za varno vrnitev delegatov domov (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 12.40 Miličniki PM Murska Sobota izvedejo intervencijo v zbirnem centru Puconci in Bogojina, kjer je prišlo do neredov med zajetimi vojaki različnih nacionalnosti. Miličniki hitro vzpostavijo red v centrih (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991).
- 12.55 V Petanjcih pride do eksplozije protitankovske mine. Miličnik in rezervni miličnik OM Radenci sta napotena preko barikad na drugo stran reke Mure v Petanjce, kjer bi morala od pripadnikov TO prevzeti minomete za potrebe milice. Pri prikazovanju uporabe in delovanja minomete, pride do nesreče, saj pripadnik TO sproži mino v minometu, ki je eksplodirala. Miličnika sta pri tem hudo telesno poškodovana in prepeljana na zdravljenje v bolnišnico Murska Sobota. Lažje poškodovana sta tudi pripadnik TO in civilist (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991).
- 13.48 Pričnejo se dogovori med oklepno kolono JLA in milico z TO v Gornji Radgoni o novih pogajanjih. Ker oklepna kolona ne poskuša priti iz blokade, do spopadov ne pride (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).

5.7 Pogajanja za zavzetje stražnic v Pomurju, dne 1. 7. 1991

- 08.00 Nadaljuje se blokada vojašnice Murska Sobota ter stražnic v Kuzmi, Hodošu, Gornji Radgoni in Zgornjem Konjišču. Na vseh lokacijah čez dan potekajo pogajanja z JLA, vendar niso uspešna, saj se vojaki ne želijo predati milici in TO. Poveljujoči v milici in TO načrtujejo aktivnosti za zavzetja stražnic (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 12.00 Vsi maloobmejni prehodi med Slovenijo in Avstrijo so odprti (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 15.10 Dva oddelka miličnikov PEM se pridružita enotam TO v blokadi stražnice na Hodošu. Kljub intenzivnim pogajanjem jim ne uspe doseči predajo enote JLA in zveznih miličnikov. Pričnejo se aktivnosti in načrtovanje zavzetja stražnice med poveljujočimi milice in TO (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 17.00 Oklepna kolona JLA je še vedno blokirana na območju MP Gornja Radgona (PM Gornja Radgona, št. 1-STD/86-91, 15. 7. 1991).

5.8 Letalski napadi na barikade in srditi boji za stražnice, dne 2. 7. 1991

- 08.50 Operativni štab UNZ se s predstavnikom Rdečega križa Slovenije dogovori o ravnanju z zajetimi vojaki v zbirnih centrih. Sklenjen je dogovor, da RK priskrbi ujetnikom oblačila, suhi obrok hrane in prevoz. V spremstvu policije so ujetniki nato prepeljani do MP Mursko Središče, kjer bodo predani hrvaškim varnostnim organom (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).
- 09.57 Operativni štab UNZ ugotovi, da je bilo območje vojašnice Murska Sobota, v katerem je bilo obkoljeno poveljstvo 65. obmejnega bataljona JLA, minirano iz treh strani s pohodnimi minami in minami

na poteg. V vojašnici so nameščeni minometi 120 mm, ki so uperjeni proti središču mesta (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

- 11.08 VIS operativnemu štabu UNZ sporoči, da je stanje vojakov, ki so bili obkoljeni v stražnici Kuzma dobro in da imajo hrane za več dni. Ker bi lahko tako vztrajali več dni v blokadi, se preverja možnost prekinitve električnega toka, saj bi tako vojaki ostali brez pitne vode in bi lahko bila morebitna predaja bistveno hitrejša. Komandir stražnice ima še vedno nadzor nad stražnico in 20 vojakov (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 13.00 Enote PEM UNZ in TO po dveh dneh blokade stražnice Kuzma prične z oboroženim napadom na stražnico. Po nekajminutnem obojestranskem obstreljevanju se proti stražnici izstrelijo protiklepna raketa »zolja«, ki uniči vhodna vrata. Miličniki PEM in pripadniki TO nadaljujejo z obstreljevanjem stražnice, pri čemer pomagajo tudi ostrostrelci. Po približno 10 minutah obstreljevanja je s strelnim orožjem zadet starešina JLA, zaradi česar vojaki na okno stražnice izobesijo belo zastavo. Takoj za tem je ogenj s strani milice in TO prekinjen ter vzpostavljen stik z vojniki. Po nekajminutnem pogajanju je sklenjen dogovor o prenehanju spopadov, pri čemer se vojaki JLA predajo, tako da sami pridejo iz zgradbe stražnice. Pri tem je zajetih 17 vojakov JLA, ki so bili predani TO. Prepeljani so v zbirni center (PMM Kuzma, št. 1-Z-62/91, 15. 7. 1991).
- 13.50 Operativni štab UNZ s strani VIS pridobi operativno informacijo, da se v vojašnici Murska Sobota še vedno nahaja 96 vojakov in starešin JLA. Minomete imajo še naprej obrnjene v smeri vitalnih objektov v mestu Murska Sobota (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 14.22 Komandir PM Gornja Radgona se skupaj s civilistom, po predhodnem dogovoru s komandirjem stražnice, odpelje s službenim vozilom s

prižgano modro rotacijsko lučjo, na pogajanja v stražnico Zgornje Konjšče, kjer so zabarikadirani vojaki JLA. V pogajanjih sodelujeta oba oficirja JLA, ki imata deljeno stališče o predaji. Čez nekaj časa se pogajanjem pridruži še starešina TO, katerega enota je v blokadi okrog stražnice. Pogajalcem uspe v pogajanjih prepričati starešini JLA in vse vojake, da bi bila predaja najboljša rešitev, saj so obkoljeni. Po izmenjavi nekaterih stališč in opravljenih razgovorih med samimi vojaki JLA se ti brez upiranja predajo pripadnikom milice in TO. Zajete vojake in starešine TO prepelje v zbirni center (PM Gornja Radgona, št. SZ -138/12, 29. 6. 1991).

- 15.50 Dve vojaški letali Orel ob spremstvu vojaškega letala Galeb z mitraljezi napadeta barikado na železniškem prehodu v Ljutomeru, na regionalni cesti Ljutomer - Ormož. Letali z nekaj naboji zadeneta vagon na tirih, medtem ko druge predmete in plinske jeklenke na tovornem vozilu v blokadi zgrešita (PM Ljutomer, št. 1- STD 73/91, 2. 7. 1991).
- 16.10 Dve vojaški letali JLA Orel raketirata blokado na regionalni cesti Ljutomer - Ormož v gozdu Kačure. Blokada iz podrtih dreves je od detonacije raket hudo poškodovana, vendar še naprej preprečuje vožnjo po cesti (PM Ljutomer, št. 1- STD 73/91, 2. 7. 1991).
- 16.15 Tankovska enota JLA na območju MP Gornja Radgona prične s tankovskimi granatami in mitraljezi obstreljevati položaje TO, ki so v mestu. Močno obstreljevanje v presledkih traja nekaj ur. Ker tankovska enota pri tem uporablja močnejše orožje, je poškodovanih več objektov v mestu Gornja Radgona. Poškodovani so objekti na Grajski cesti 10, Kerenčičevi ulici 7, Lackovi ulici 6, Panonski ulici 7 in Maistrovem trgu 7. Po spopadu tankovska enota ostane na območju MP (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 16.30 Po neuspešnih petdnevnih pogajanjih o predaji stražnice Gornja Radgona se prične napad na stražnico, v katerem sodelujejo

miličniki PEM UNZ in PM Gornja Radgona ter nekaj pripadnikov TO. Pred napadom miličniki obkolijo stražnico, da bi preprečili morebiten pobeg vojakov. Poveljujoči starešina JLA neposredno pred napadom dobi ultimatum o predaji, a ga ne upošteva. V napadu miličniki, da bi preprečili žrtve, streljajo v dele zgradbe, kjer ni vojakov. Istočasno pripadnik TO z raketometom Zolja ustrelil v streho zgradbe. Ker se vojaki kljub močni eksploziji ne želijo predati, milica nadaljuje z obstreljevanjem v neposredni bližini oken, kjer so vojaki. Čez nekaj časa vojaki na oknu izobesijo belo zastavo, zaradi česar milica preneha z obstreljevanjem. Po krajšem pregovarjanju se ob 17.45 uri preda 42 vojakov in poročnik JLA. Vsi so odpeljani v zbirne centre. V spopadu ni poškodovanih na nobeni strani (PM Gornja Radgona, št. SZ -138/14, 2. 7. 1991).

- 17.00 V naselje Gibina iz Hrvaške prodre nova oklepna enota JLA, ki je namenjena na pomoč polkovniku Popovu v Gornjo Radgono. Pri tem prične prodirati preko postavljene barikade, ki je postavljena nekaj dni. Maloštevilnim pripadnikom TO, ki so slabo oboroženi na pomoč s protioklepnimi raketami Zolja M-80 pride oborožena skupina miličnikov. Miličniki zavzamejo položaj v zaklonu ob desni strani barikade, gledano v smeri Hrvaške. Ko se prvi oklepni transporter JLA približa in prične rušiti barikado, dva miličnika proti njemu izstrelita raketi. Ena raketa na transporterju detonira, medtem ko se druga raketa na boku transporterja odbije. Napad z raketami pripadnike JLA odvrne od prediranja barikade tako, da se umakne na polje pred naselje Gibina, kjer so razvrščeni v bojni položaj. Že med razvrščanjem vojaki začnejo streljati z mitraljezi in tankovskimi granatami v smeri miličnikov in pripadnikov TO. V obstreljevanju poškodujejo večino stanovanjskih hiš v bližini, z granatami pa neposredno zadenejo nekaj stanovanjskih hiš. Med huje poškodovanimi sta hiši na naslovu Gibina št. 5/b in Gibina št. 8/b (PM Ljutomer, št. VI, 12. 5. 1994).

- 17.10 Po večdnevni blokadi stražnice Hodoš in neuspešnih pogajanjih se prične s strani pripadnikov milice in TO oborožen napad na stražnico. Pri obstreljevanju sta uporabljena dva netrzajna topova in minomet, ki so jih namestili pripadniki TO. Po kratkem obstreljevanju se milici in TO preda 66 vojakov JLA, 2 starešini JLA, 15 zveznih miličnikov in 4 zvezni cariniki (PMM Hodoš, št. 1-142/91, 14. 7. 1991).
- 18.36 Območji PM Ljutomer in Gornja Radgona v nizkem preletu preletita vojaški letali JLA. Na cestne barikade pred Gornjo Radgono in športni center izstrelita nekaj raket, ki večje škode ne povzročijo (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 18.50 V Presiko v občini Ljutomer iz Hrvaške preko Središča ob Dravi, Vitana in Koga prodre oklepna mehanizirana kolona JLA. V koloni je e6 tankov, 7 oklepnih transporterjev, 8 tovornih vozil, cisterni, dvigalo in vozili za zvezo. Enota je nameravala prodreti do Gornje Radgone ter pomagati polkovniku Popovu iz obroča. Ko kolona prispe do močne barikade v središču naselja, ki jo brani 11 aktivnih in rezervnih miličnikov PM Ljutomer s pripadniki TO, pride do močnega oboroženega spopada, ki s krajšimi premori traja do 21.00 ure. V spopadu je s protioklepnima raketama Zolja M-80 v celoti uničen oklepni transporter in poškodovana tank ter oklepni transporter, ki sta zadeta v gosenice. JLA ima izgube tudi med oficirji in vojaki. V spopadu je huje poškodovanih več stanovanjskih hiš v okolici. V barikadi so popolnoma uničeni tovornjaki in delovni stroji. Zaradi velikih izgub v moštvu in orožju, oborožen spopad v Presiki enoto JLA demoralizira, kar se kaže v velikem časovnem zastoju, ki ga enota ima na tem mestu, saj ji je barikado končno uspelo prebiti šele okrog 24.00 ure (PM Ljutomer, št. VII, 12. 5. 1994).

- 19.50 V Gornji Radgoni med pripadniki milice in TO na eni strani ter JLA v tankovski koloni na drugi strani še vedno prihaja do občasnega obstreljevanja (PM Gornja Radgona, št .1-STD/86-91, 15. 7. 1991).

5.9 Bojevanje s tanki, dne 3. 7. 1991

- 00.05 Tankovska kolona JLA, ki je prejšnji večer prebila barikado v Presiki, do 03.30 ure prenoči v naselju Stročja vas. Ker je sklenjeno začasno premirje, do spopadov ne pride (PM Ljutomer, št. VII, 12. 5. 1994).
- 01.57 Inšpektor UNZ, član operativnega štaba, na mostu čez reko Muro med naseljema Veržej in Dokležovje miličnikom PM Ljutomer preda večjo količino protitankovskih min, ki so odvzete JLA ob zajetju mejnih stražnic na meji z Avstrijo (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991)
- 03.11 Miličniki PM Ljutomer na lokalni cesti Zgornje Krapje - Veržej vkopljejo 8 protitankovskih min z namenom preprečitve prodora tankovske enote JLA, ki je prenočevala v Stročji vasi, v smeri Gornje Radgone (PM Ljutomer, št. III, 12. 5. 1994).
- 03.22 Oklepna kolona JLA iz naselja Stročja vas po lokalni cesti prodrle do barikade na reki Ščavnici pred naseljem Pristava. Po obstreljevanju barikade pride do krajšega spopada med JLA in TO, v katerem JLA izgubi tank in oklepni transporter. Vojaki iz obeh uničenih vozil se predajo miličnikom (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).
- 03.42 Oklepna kolona se iz Pristave počasi in s postanki premika proti Cvenu. Pripadniki JLA imajo ukaz, da bodo brez opozoril streljali na vse, ki bodo kakorkoli poskušali preprečiti premikanje njihove kolone (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).

- 05.20 Oklepna kolona izven naselja Cven v smeri Ljutomera zaradi okvare izgubi oklepni samohodni top, ki je s strani TO uničen (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).
- 05.35 Del oklepne kolone se prebije do začetka naselja Ljutomer. S tremi oklepniki JLA poskuša prebiti barikado železniških vagonov in motornih vozil na železniškem prehodu na Soboški cesti. V varovanju barikade sodeluje 13 miličnikov PM Ljutomer in skupina pripadnikov TO. V spopadu miličniki in pripadniki TO z dvema protioklepnima raketama Zolja M-80 poškodujejo in onesposobijo oklepnik. V obstreljevanju je poškodovanih več stanovanjskih hiš in drugih objektov. Ker oklepnikom ne uspe priti mimo blokade v mesto, nadaljujejo z vožnjo po lokalni cesti v smeri Babincev, Šalincev in Križevcev (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).
- 07.42 Kolona 6 oklepnih vozil v Bučečovcih uspešno prebije blokado in nadaljuje pot proti naselju Hrastje Mota (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).
- 08.14 Iz poškodovanih tankov v Ljutomeru se predajo 3 vojaki JLA, ki so miličnikom dali pomembne operative podatke o tankovski koloni, ki ima namen prodreti do Gornje Radgone in nuditi pomoč tankovski enoti polkovnika Popova (PM Ljutomer, št. IX, 15. 5. 1994).
- 09.16 OS UNZ na območje PM Ljutomer v pomoč napoti dva voda PEM, ki z brodom prestopijo reko Muro med Krogom in Vučjo vasjo. Enota deluje na območju naselja Bučečovci in se pozno popoldan nastani v Gasilskem domu Stara cesta (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
- 09.52 PM Ljutomer v soglasju z OS UNZ skupaj z RK Slovenije prevzame v upravljanje zbirni center za zajete vojake v Radoslavcih. Center vodi rezervni miličnik PM Ljutomer, za varovanje pa je namenjenih 12 rezervnih miličnikov (PM Ljutomer, št. VIII, 12. 5. 1994).

- 10.05 Preko Vitana in Koga proti Presiki se počasi premika nova tankovska kolona JLA, ki je sestavljena iz 3 tankov, 7 oklepnih transporterjev, 2 tovornih vozil in nekaj manjših vozil. Kolona pride iz Hrvaške pri Središču ob Dravi. Pri naselju Kog kolono napadejo pripadniki TO, ki so JLA povzročili manjše izgube (PM Ljutomer, št. VII, 12. 5. 1994).
- 10.20 Poveljniški oklepni transporter iz Hrastja Mota prispe do Radencev, kjer je postavljena močna barikada delovnih strojev in tovornih vozil, ki so jo zavarovali pripadniki TO in nekaj miličnikov OM Radenci. Barikade transporterju kljub obstreljevanju z mitraljezom ne uspe prebiti. Oklepni transporter z dvema raketama uniči pripadnik TO, pri čemer je poškodovan kapetan JLA. Pri tem so zajeti 4 starešine in 4 vojaki JLA. Starešine prevzame milica, vojake pa TO odpelje v zbirni center (PM Gornja Radgona, št. 1-STD/86-91, 15. 7. 1991).
- 11.00 V naselju Stara Nova vas pride do novega spopada z oklepno enoto JLA, ki prodira v smeri Radencev. Pripadniki PEM napadejo enega izmed poškodovanih oklepnikov, ki zaostaja za glavno kolono, saj je bil delno poškodovan že v spopadih v Presiki in Ljutomeru. Dva miličnika stopita na oklepnik ter vojake pozoveta k predaji. Takrat se na pomoč oklepniku že približujeta dva tanka. Ker se vojaki na pozive ne odzovejo, miličnika v notranjost odvržeta dve ročni bombi. Takoj za tem iz oklepnika pride 5 vojakov, ki so se predali miličnikom. V oklepniku ostaneta starešina in voznik. Miličniki se z zajetimi vojaki takoj umaknejo v zaklon, saj sta tanka, ki sta se približevala, pričela streljati z mitraljezom po okoliških hišah in položajih miličnikov. Miličniki proti tankoma pričnejo streljati s pehotnim orožjem, pri čemer jim ne uspe preprečiti vleko poškodovanega oklepnika s tankom proti Bučečvcem in Hrastju Moti. Miličniki PEM se z zajetimi vojaki JLA umaknejo proti naselju Dobrava. V oboroženem spopadu ni nihče od miličnikov poškodovan, nekaj vojakov JLA pa je huje poškodovanih (PM Ljutomer, št. X, 12. 5. 1994).

- 11.45 UNZ Murska Sobota skupaj z RK Slovenija prične z urejanjem zbirnega centra za zajete vojake JLA v naselju Videm ob Ščavnici. Za organizacijo sta zadolžena inšpektor in kriminalist UNZ (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).
- 12.17 Oklepna kolona JLA, ki prodira iz Koga prispe do barikade v Presiki. Ker barikade ne morejo prodreti, se vrnejo v smeri Koga, Vitana in Središča ob Dravi, kjer so pred tem vstopili v Slovenijo iz Hrvaške. Na poti brezciljno streljajo po okoliških zgradbah ter poškodujejo veliko objektov v naseljih Bajzek, Jastrebcu in Kog (PM Ljutomer, št. VII, 12. 5. 1994).
- 13.00 Med milico, TO in JLA je dogovorjeno premirje (UNZ Murska Sobota, 28.6.1991 do 8. 7. 1991).
- 15.06 Med prisluškovanjem UKV zvezam JLA se ugotovi, da so njihove enote na območju občine Gornje Radgone in delno občine Ljutomer prejele ukaz, da se pripravijo na premik v kasarne nazaj na območje Hrvaške (UNZ Murska Sobota, 28.6.1991 do 8. 7. 1991).
- 15.38 Območje UNZ v času premirja, do 16.20 ure, preletavajo helikopterji JLA, ki dvakrat preletijo občino Gornja Radgona in Ljutomer. En helikopter pristane na MP Gornja Radgona, od koder čez nekaj časa odleti v smeri Murske Sobote, druga dva helikopterja pa pristaneta ob tankovski koloni v Hrastje Moti. En helikopter zaradi okvare ostane na njivi, medtem ko drugi z obema posadkama ob 16.12 odleti v smeri Murske Sobote (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).
- 16.30 Poveljnik oklepne enote v Gornji Radgoni se s predstavnikom TO pogaja o predaji oziroma umiku iz območja. Da bi se preprečile nove škode na stanovanjskih objektih in nepotrebne žrtve ob morebitnem novem spopadu, TO pristane na umik oklepnikov iz mesta in vrnitev v kasarne na območje Hrvaške. Milica se s

predlagano rešitvijo v pogajanjih strinja (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).

- 18.52 Iz območja MP Gornja Radgona se na podlagi dogovorov med pogajanci pod vodstvom polkovnika Popova prične umik oklepno mehanizirane čete 32. mehanizirane brigade iz Varaždina. Oklepna kolona se premika proti Radencem, Veržeju, Krapju, Moti in Razkrižju. Kolono ves čas spremljajo miličniki PM Gornja Radgona in Ljutomer. Popov za sabo pusti razdejani mejni prehod ter veliko poškodovanih zgradb v Gornji Radgoni (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/9, 29. 6. 1991).
- 23.00 Dva voda PEM UNZ sta se umaknila iz območja PM Ljutomer na območje Murske Sobote, kjer so se miličniki nastanili v Osnovni šoli Krog (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

5.10 Dogodki po 4. 7. 1991

4. 7. 1991 Ob 00.15 uri je na podlagi sklenjenega sporazuma med milico, TO in JLA oklepna kolona pri naselju Gibina zapustila območje Slovenije. Iz območje UNZ Murska Sobota je tako odpeljalo 8 tankov, 17 oklepnih transporterjev, oklepni tovorni dvigali in reševalno vozilo. Na območju je ostalo nekaj uničenih in okvarjenih vozil JLA (PM Ljutomer, št. VI, 12. 5. 1994).

Ob 06.22 uri je bil ukinjen zbirni center za vojne ujetnike v Vidmu ob Ščavnici, kjer je bilo izpuščenih 12 vojakov JLA. Pripadniki milice in TO, ki so delali v centru, so se vrnil v svoje enote (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

Delavci OZK UNZ so ob 07.32 uri pričeli z ogledi krajev, ki so bili poškodovani s strani JLA na območju Gornje Radgone in območju celotne UNZ. Kriminalisti so največ ogledov opravili v Gornji

Radgoni, Gibini in Presiki Pri ogledih so sodelovali miličniki lokalnih PM. (OZK UNZ Murska Sobota, 1991).

Na regionalni cesti Murska Sobota - Radenci - Gornja Radgona je bil ob 10.09 uri odprt most in tako sproščen ves promet (UNZ Murska Sobota, 28.6.1991 do 8.7.1991).

OS UNZ je ob 11.20 uri prerazporedil PEM UNZ v varovanje meje na območje med Slovenijo in Hrvaško, Slovenijo in Madžarsko in Slovenijo in Avstrijo (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16.7.1991).

Miličniki PMM Gornja Radgona so ob 13.00 uri odprli mednarodni MP Gornja Radgona za potniški promet med Slovenijo in Avstrijo. Promet tovornih vozil še ni bil vzpostavljen (PMM Gornja Radgona, št. 3-38/331-91, 4.7.1991).

OZK UNZ so ob 14.00 uri predali v zapore Murska Sobota, dne 3.7.1991, prijetega vojnega ujetnika - komandirja tanka v Pristavi, ki so ga prevzeli od PM Ljutomer (OZK UNZ Murska Sobota, 1991).

Iz zbirnega centra Bogojina so bili ob 15.00 uri izpuščeni vojni ujetniki. Z avtobusi je bilo do Murskega Središča odpeljanih 23 državljanov BiH in 25 vojakov albanske narodnosti, kjer so bili predani hrvaškimi varnostni organom. Predani so bili tudi 4 vojaki iz zbirnega centra Puconci (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991).

OZK UNZ je iz pridržanja izpustil 15 zveznih miličnikov, katerim so bila dana civilna oblačila in so bili s strani RK odpeljani do Zidanega Mostu, od koder so z vlakom odpotovali poreko Hrvaške v Srbijo (OZK UNZ Murska Sobota, 1991).

Zaradi prostorske stiske je milica 20 vojnih ujetnikov ob 18.41 uri premestila iz zbirnega centra Čentiba v zbirni center Bogojina. Ob sodelovanju RK je bilo 6 vojnih ujetnikov izpuščenih (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991).

5. 7. 1991 Miličniki PEM so zajetega polkovnika JLA ob 04.20 uri predali pravosodnim organom v zapore v Dobu pri Mirni (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16.7.1991).

Na podlagi naročila RSNZ so se ob 08.36 uri pričele priprave na izpust preostalih zajetih vojakov iz zbirnih centrov Bogojina, Puconci, Radoslavci in Čentiba, kjer so se zbirni centri zaprli. Vojni ujetniki, med katerimi je večina starešin JLA, so ostali v zaporu, je pa bilo potrebno narediti točne sezname oseb, ki jih je bilo potrebno posredovati republiški koordinaciji (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991).

UNZ je ob 11.10 uri naročila, da morajo vse enote zagotoviti redno opravljanje dela tako, da bo tretjina miličnikov opravljala delo, tretjina bo v pripravljenosti, tretjina pa bo doma počivala. V primeru operativnih potreb so enote morale zagotoviti takojšnjo mobilizacijo. PEM je še naprej opravljal naloge v celotnem sestavu (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

OZK UNZ je ob 11.00 uri iz zapora izpustil štiri priprte zvezne carinike. Eden je iz Lendave odpotoval z vlakom na Hrvaško, trije pa so s službenim vozilom preko MP Dolga vas odpotovali na Madžarsko (OZK UNZ Murska Sobota, 1991).

Iz območja UNZ je proti Ljubljani ob 12.40 uri krenila kolona avtobusov z zajetimi pripadniki JLA, ki so bili nastanjeni v zbirnih centrih Bogojina, Radoslavci in Puconci. Z zbirnega centra Puconci je bilo odpeljanih 195 vojakov, iz zbirnega centra Radoslavci 60 vojakov in iz zbirnega centra Bogojina 172 vojakov, medtem ko je 5 vojakov ostalo tam. Zbirna centra Puconci in Radoslavci sta po tem prenehala delovati (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

Ob 13.42 uri so se dokončno umaknile vse barikade na regionalni cesti Ljutomer - Veržej - Dokležovje - Murska Sobota, tako da je

promet potekal neovirano (PM Ljutomer, št. 1-STD-215/91, 2. 9. 1991).

Po naročilu vodstva RSNZ je PM Murska Sobota pričela z operativnim varovanjem družine ministra za notranje zadeve, ki je živela v Murski Soboti (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

Vodja zbirnega centra Bogojina je ob 16.34 uri na mostu čez reko Muro med Petišovci in Murskim Središčem dovolil odhod na Hrvaško zadnjim 5 vojnih ujetnikov iz tega zbirnega centra, tako da je zbirni center prenehal delovati (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991).

6. 7. 1991 Območje Gornje Radgone in mednarodni MP ob 12.10 uri obiščeta delegaciji Skupščine RS in Parlamenta Sveta Evrope (UNZ Murska Sobota, 22.10.1992).

PEM UNZ je pričel z delom na kontrolnih točkah in cestnih relacijah v osemurnih izmenah. Zamenjave skupin so bile na terenu (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).

Miličniki PM Ljutomer so ob 15.35 uri zaustavili vojaško reševalno vozilo, v katerem sta bila podpolkovnik JLA in civilna oseba. Oba sta bila namenjena v bolnišnico Maribor, kjer sta želela prevzeti trupli vojakov, ki sta izgubila življenje v spopadih v Radencih in Gornji Radgoni. Ker njun prihod ni bil najavljen in dogovorjen, sta bila zavrnjena nazaj na Hrvaško (PM Ljutomer, št. 1-STD-215/91, 2. 9. 1991).

7. 7. 1991 Predstavniki rdečega križa Slovenije Gusti Koren je ob 14.55 uri obiskal vojne ujetnike v zaporu Murska Sobota, kjer je ugotovil, da ujetniki niso imeli pripomb na postopke milice. Pripombe so vojni ujetniki imeli na dolgotrajno ugotavljanje njihove krivde, izrazili pa so tudi željo, da bi se jih premestilo v zapore, ki bi bili bližje njihovim domom (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

8. 7. 1991 Miličniki PM Ljutomer so v Borecih ob 01.28 uri pričeli z operativnim varovanjem doma poveljnika 65. obmejnega bataljona JLA v Murski Soboti, s katerim se je TO pogajal o možnosti prestopa v njihove vrste in predaji kasarne Murska Sobota (PM Ljutomer, št. 1-STD-215/91, 2. 9. 1991).

Ob 13.25 uri še ni bil dokončno urejen status vojnih ujetnikov v zaporih Murska Sobota. Status vseh tistih, ki niso storili kaznivega dejanja, naj bi bil urejen v kratkem času (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

Na UNZ sta ob 16.45 uri prišla dva pobegla vojaka JLA iz kasarne Murska Sobota. Miličniki so ju odpeljali v zbirni center Maribor (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

Miličniki PM Murska Sobota so ob 19.02 uri od pripadnikov RK Slovenije prevzeli 5 vojakov JLA, ki so pred tem pobegnili iz kasarne v Murski Soboti. Po operativnem razgovoru z delavci OZK so bili vsi odpeljani v zbirni center Maribor (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991).

9. 7. 1991 Gornjo Radgono je obiskala delegacija Predsedstva SFRJ, ki sta jo vodila člana predsedstva Vasil Tuporkovski in Bogič Bogičevič. Z njima so bili predstavniki slovenskih oblasti, med njimi Jelko Kacin. Delegacija si je v spremstvu predstavnikov občine, TO in milice, ogleda poškodovane objekte v mestu ter se seznanila s stanjem po odhodu enot JLA (UNZ Murska Sobota, 22. 10. 1992).

13. 7. 1991 Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan in Minister za notranje zadeve Igor Bavčar sta ob 11.40 uri obiskala razrušeno Gornjo Radgono. Ogledala sta si razdejanje, ki ga je v mestu povzročila JLA, sestala pa sta se tudi s predstavniki milice, TO in lokalnih oblasti. Ob 16.30 uri sta obiskala občino Ljutomer, kjer sta se sestala z vodstvom PM Ljutomer, poveljstvom 73. območnega štaba TO ter lokalnih oblasti. V spremstvu miličnikov

in pripadnikov TO sta si ogledala poškodovane zgradbe v Presiki ter nadaljevala pot na Kog v občini Ormož (PM Gornja Radgona, št. SZ-138/2, 13. 7. 1991).

15. 7. 1991 UNZ Murska Sobota je odredila 50% demobilizacijo vojnih enot milice, kriminalistične službe in skupnih služb (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
18. 7. 1991 Delegacija opazovalcev ES si je ogledala razrušeno Gornjo Radgono (PM Gornja Radgona, št. 1-38/379-91, 18. 7. 1991) ter stanje na mednarodnem MP Gornja Radgona na meji z Avstrijo (PMM Gornja Radgona, št. 10-38/372-91, 18. 7. 1991). Istega dne je delegacija obiskala mednarodni MP Dolga vas na meji z Madžarsko (PMM Dolga vas, št. 1-2-244/91, 18. 7. 1991).
19. 7. 1991 Delegacija opazovalcev ES si je ogledala stanje na MP Gederovci ter potek potniškega prometa proti Avstriji (PMM Gederovci, št. 6-38/169-91, 19. 7. 1991). Istega dne so opazovalci obiskali MP Hodoš na meji z Madžarsko (PMM Hodoš, št. 2-38/150-91, 19. 7. 1991).
24. 7. 1991 UNZ je preklicala pripravljenost na delovnem mestu in tedensko usposabljanje PEM UNZ. Še naprej je ostala v pripravljenosti na domu tretjina formacije PEM UNZ (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/2016, 5. 7. 1991).
29. 7. 1991 PMM Dolga vas so že drugič obiskali opazovalci ES (PMM Dolga vas, št. 4-38/270-91, 29. 7. 1991). Prvič je potekal obisk delegacije tudi na mednarodnem MP Kuzma (PMM Kuzma, št. 3-38/-126/91, 29. 7. 1991).
6. 8. 1991 Opazovalci ES, ki so delovali v okviru mirovne misije, so obiskali PMM Gornja Radgona. V Gornji Radgoni so se srečali tudi s predstavniki lokalnih oblasti in Ministrstva za zunanje zadeve RS (UNZ Murska Sobota, št 21/6-4-2/3502, 6. 8.1 991).

7. 8. 1991 Opazovalci ES, ki so delovali v okviru mirovne misije, so obiskali PMM Dolga vas in PMM Hodoš. V delegaciji so bili predstavniki Španije, Irske in Italije (UNZ Murska Sobota, št. 21/6-6-2/3531, 7. 8. 1991).
22. 8. 1991 UNZ je vse enote obvestila, da so bili ukinjeni vsi zbirni centri za prebegle vojake iz vojašnic JLA ter naročila postopke s prebeglimi vojaki v prihodnosti. Mednarodni MP Dolga vas so ponovno obiskali opazovalci ES (PMM Dolga vas, št. 6-38/335-91, 22. 8. 1991).
24. 8. 1991 Opazovalci ES so obiskali PMM Kuzma (PMM Kuzma, št. 21-38/134-91, 24. 8. 1991).
18. 9. 1991 UNZ Murska Sobota je vsem enotam naročila, da naj miličniki, ki opravljajo naloge na kontrolnih točkah na meji med Slovenijo in Hrvaško, dosledno opravljajo temeljito mejno kontrolo, še posebej, ko se bodo preko meje prevažali vojni ujetniki. Vse enote so bile seznanjene z načrtom varovanja južne meje, pri čemer se je od enot zahtevalo dosledno izvrševanje določenih nalog (UNZ Murska Sobota, št. 21/3-1-Z-250/91, 18. 9. 1991).

Zaradi aktualnih dogodkov na območju Hrvaške in Slovenije se je na območju UNZ aktiviral PEM po formaciji I (UNZ Murska Sobota, št. 21/1-2/329, 18. 9. 1991).

6 Analiza intervjujev v zvezi pomembnejših in več dni trajajočih aktivnostih milice

6.1 Opis izvedbe analize

Opis pomembnejših dogodkov je sestavljen na podlagi analize intervjujev in zapisov miličnikov, ki so takrat neposredno vodili in izvajali naloge na območju UNZ Murska Sobota. Opisi so podobni zapisom v prejšnjem poglavju, saj so bili evidentirani v zapise operativnega štaba, ki je koordiniral in evidentiral vse aktivnosti v Pomurju. V tem poglavju so pomembnejše akcije zapisane podrobneje in natančneje, pri čemer sem si pomagal na eni strani z zapisi dogodkov, kot so jih zapisali posamezniki po vojni za potrebe milice, po drugi strani pa z usmerjeni intervjuji, ki so dopolnili zapise posameznih dogodkov.

Za potrebe analize so bili pregledani dokumenti milice ter zapisi posameznih pomembnejših dogodkov, ki so se odvijali v času vojne v Pomurju. Dogodki so zapisani na različne načine in ne po enotni metodologiji. Nekateri zapisi so bolj, drugi manj podrobni. Tudi sami podatki v zapisih operativnega štaba, dokumentih in depešah UNZ so v primerjavi z zapisi teh dogodkov nekoliko različni. Poleg pregledanih dokumentov milice, ki so bili analizirani v prejšnjih poglavjih, so bili pregledani zapisi Franca Berlaka, Alojza Flisarja, Milana Horvata, Cirila Magdiča, Jožeta Makoterja, Marjana Misje, Stanka Sakoviča, Franca Slokana in Draga Ribaša ter nekateri dokumenti iz osebnih arhivov navedenih.

6.2 Način izvedbe intervjujev

V nadaljevanju sem izvedel skupinske in individualne intervjuje (zapisani so po abecedi) s Francom Berlakom, Alojzom Flisarjem, Milanom Horvatom, Cirilom Magdičem, Jožetom Makoterjem, Stankom Sakovičem in Dragom

Ribašem. V intervjuju je imel vsak posameznik možnost samostojno opisati dogodek, v katerem je sodeloval. Pri tem je lahko uporabil svoje zapise dogodka. Ker so bili njihovi zapisi izredno natančni in v večini primerov povsem usklajeni tudi z drugimi pisnimi viri, je dodatnega usklajevanja bilo izredno malo. Ker so v skupinske intervjuju tudi drugi intervjuvanci poslušali pripoved vsakega posameznika, so pri svojem pripovedovanju »krpali« spominske luknje ter tako en drugega dopolnjevali. Sami dogodki so se dejansko vrstili eden za drugim in imeli tudi med sabo vzročno zvezo in logično povezavo. V intervjujih so bili intervjuvanci posebej opozorjeni, da opišejo dogodek, kot se je takrat zgodil in ne tako, kot ga vidijo danes. Še posebej sem jih prosil, da ne izpostavljajo osebnih stališč in vrednostnih sodb o takratnih dogodkih. Pomemben je bilo tudi to, da opišejo tisto, kar je delala milica in ne tisto, kar je ali ni delal kdo drug.

6.3 Rezultati intervjujev

Na podlagi analiziranja zapisov in intervjujev je nastalo poglavje, v katerem so izpostavljeni pomembnejši dogodki v Pomurju. Intervjuvanci so podrobno in zelo natančno opisali posamezni dogodek, pri čemer so se osredotočili na dejstva in okoliščine. V intervjujih so se posamezniki korektno izognili osebnim ocenam, stališčem in tudi nekaterim predsodkom, ki so jih nekateri drugi izpostavljali, ter dali glavni poudarek tistemu, kar so delali oni sami oz. miličniki pod njihovim vodstvom.

6.3.1 Obramba mejnega prehoda Hodoš

V četrtek 27. 6. 1991 je bil komandir PMM Hodoš v dopoldanskem času s strani operativnega štaba UNZ Murska Sobota obveščen, da bodo prišli v pomoč obrambi mejnega prehoda aktivni in rezervni miličniki OM Gornji Petrovci. Takoj po prihodu miličnikov je bil izveden sestanek, v katerem jih je komandir seznanil z razmerami, ki so takrat vladale na ozemlju Slovenije.

Podrobno so bili seznanjeni s predvidenim potekom obrambe mejnega prehoda in takoj po seznanitvi razporejeni na svoje položaje okrog zgradbe (intervju Berlak, 15. 10. 2011).

Nekaj pred 14.00 uro je bil komandir s strani načelnika inšpektorata in načelnika UNZ obveščen, da bo na MP Hodoš po vsej verjetnosti izvršen zračni desant. Ob 16.07 uri je operativni štab UNZ posredoval obvestilo, da v smeri Hodoša letita dva helikopterja. Natančno ob 16.12 uri so miličniki nad Hodošem opazili dva transportna helikopterja JLA, ki sta preletela mejni prehod, se obrnila na madžarskem teritoriju za madžarskim mejnim preходом ter ponovno priletela z leve strani gledano v smeri Hodoša in ob samem mejnem prehodu ter ob cesti Hodoš - Murska Sobota poletela v smeri opazovalnega stolpa JLA. Tam jih je čakala manjša skupina vojakov JLA z raztegnjeno belo rjuho. Oba helikopterja sta v bližini opazovalnega stolpa, ob oznaki vojakov pristala. Miličniki ognja na helikopterja niso odpirali, ker še ni bilo izdano povelje za uporabo strelnega orožja. Takoj, ko sta helikopterja odložila desantno skupino JLA pod poveljstvom poročnika Markovića, sta odletela čez naselje Hodoš nazaj v smeri Murske Sobote. Dve minuti po njunem odhodu je bilo s strani OŠ UNZ izdano povelje, da se lahko odpira ogenj na sovražnika. Čez približno deset minut je priletel še en helikopter. Ta je letel precej visoko in bil oborožen z raketami na trupu, kar se je z daljnogledom lepo videlo. Helikopter je pristal nekoliko višje od prejšnjih dveh, nad opazovalnim stolpom, in tam odložil zvezne miličnike in dva netrzajna topova ter takoj zatem zelo visoko odletel nazaj v smeri Murske Sobote. Helikopter je bil od MP Hodoš oddaljen preveč, da bi bilo mogoče naj odpirati kakršni koli ogenj. Miličniki pa tudi niso imeli ustrezne oborožitve ob upoštevanju dejstva, da je bil helikopter oborožen z raketami (intervju Berlak, 15. 10. 2011).

Po izvršenem desantu so se vojakom JLA pridružili še vojaki iz obmejne stražnice Hodoš pod vodstvom zastavnika Zoltana Verbaija. Vojaki so se pričeli razporejati od opazovalnega stolpa vse do regionalne ceste Murska Sobota - Hodoš. Ob 17.00 uri so miličniki opazili manjšo skupino vojakov z visoko dvignjeno belo zastavo, ki se je gibala od opazovalnega stolpa v smeri

regionalne ceste in je po regionalni cesti prihajala v smeri MP. Približno na polovici poti med položajem vojske in milice so se vojaki zaustavili in pozivali na pogajanja. S strani vojske so se pogajanja udeležili poročnik Mrković, zastavnik Verbai in inšpektor zvezne milice Fazlić. S strani milice sta se pogajanja udeležila komandir PMM Franc Berlak in vodja skupine Jože Sedar. Ob srečanju je inšpektor zveznega bataljona milice Fazlić želel vročiti komandirju MP Hodoš odločbo, s katero naj bi bil takoj razrešen in zamenjan z inšpektorjem Fazlićem, kateremu naj bi predal miličnike, oborožitev in dokumentacijo. Komandir odločbe ni hotel sprejeti in se o tem ni hotel pogovarjati. Odločno je odklonil tudi kakršno koli pogajanje s Fazlićem. S strani pogajalcev je bil dan komandirju PM Hodoš ultimat - deset minut časa za premislek. Vsi pogajalci so se vrnil nazaj na svoje položaje. Ob 17.16 uri sta prišla na novo pogajanje poročnik Mrković in zastavnik Verbai. Tudi tokrat sta od komandirja MP Hodoš zahtevala, da se skupaj z ostalimi miličniki preda in dovoli zasedbo MP. Ker komandir tudi tokrat ni hotel izpolniti zahtev pogajalcev, mu je bil dan še en ultimat za razmislek. Ob 18.35 uri je prišel na zadnje pogajanje samo zastavnik Verbai in tudi on zahteval, da komandir preda mejni prehod pripadnikom vojske in zvezne milice. Tokrat je komandir MP poskušal prepričati zastavnika, da prestopi na stran milice in s tem prepreči morebitni spopad, vendar tega zastavnik ni hotel storiti. Po tretjem neuspelem pogajanju so se po vrnitvi pogajalcev na svoje položaje pričeli premikati na strani pripadnikov JLA. Ti so se pričeli razporejati na levo stran opazovalnega stolpa v smeri gozda za MP Hodoš. Ker je komandir MP Hodoš ocenil, da to predstavlja veliko nevarnost za branitelje mejnega prehoda, saj bi jih v primeru razporeditve do navedenega gozda povsem zaprli in jim bistveno otežili kakršno koli možnost povezave z notranjostjo teritorija Slovenije, je takoj poklical v Piča Čardo v Hodoš, kjer je bil štab TO. Na zvezo je dobil pomočnika poveljnika Skandalija in ga zaprosil za pomoč. TO je imel takrat na razpolago le dva oddelka in sicer enega na barikadah pred naseljem Hodoš, v katerem je bilo 5 do 6 vojakov prostih, medtem ko je bil drugi oddelek z vsemi ostalimi pripadniki TO na pomoči pri zavzetju obmejne stražnice v Kuzmi. Tako je bilo dogovorjeno, da TO na pomoč pošlje pristo skupino vojakov, in sicer ob nasipu bivše železniške proge v smeri državne

meje z Madžarsko. S tem manevrom je hotel komandir MP preprečiti nadaljnje zapiranje in obkoljevanje mejnega prehoda. Ko so ob 19.45 uri pripadniki JLA opazili gibanje skupine pripadnikov TO ob nasipu železniške proge, so istočasno pričeli streljati proti njim in proti mejnemu prehodu. Tako se je pričel srdit spopad med vojaki JLA in miličniki na MP Hodoš, ki je trajal vse do hudega neurja z močnim nalivom. Ob napadu so pripadniki JLA zadeli tudi transformacijsko postajo, zaradi česar je na MP zmanjkalo električne energije. Prehod je bil takoj v popolni temi. Takrat se je komandir MP Hodoš spomnil ukane in izdal povelje o prekinitvi ognja. Kljub temu, da so pripadniki JLA še nekaj časa streljali na MP, miličniki na ogenj niso odgovarjali. Ker je v tem času divjalo neurje, je bil spopad prekinjen do 22.15 ure, ko so pripadniki JLA ponovno odprli ogenj na MP. Ker iz območja mejnega prehoda ni nihče streljal nazaj, so bili vojaki verjetno prepričani, da so miličniki na MP ugasnili luči in se umaknili na madžarsko ozemlje. Tako so se pričeli približevati MP misleč, da tam ni več nikogar. Ko so se prvi vojaki približali v neposredno bližino zapuščenega objekta ob mejnem prehodu, je bil s strani miličnikov odprt močan ogenj, kar je med pripadniki JLA vzbudilo preplah, paniko in strah, tako da so v močnem kričanju pričeli umikati v smeri mejne stražnice Hodoš. S tem je bil v celoti odbit napad na MP in pripadniki JLA prisiljeni k umiku v obmejno stražnico Hodoš (intervju Berlak, 15. 10. 2011).

V zgodnjih jutranjih urah so miličniki MP Hodoš pregledali območje na katerem so bili položaji pripadnikov JLA in pri tem našli več kosov, oblačil, hrane in opreme pripadnikov JLA, ki so se morali zaradi močnega ognja umakniti v obmejno stražnico. V neposredni bližini stolpa, kjer je bil položaj netrzajnih topov, so našli zaboj in pol neizstreljenih topovskih nabojev 82 mm in osem praznih tulcev. Tako je bilo nesporno ugotovljeno, da so pripadniki JLA na MP Hodoš izstrelili osem topovskih izstrelkov iz 82 mm netrzajnega topa. Na srečo vojaki prehoda niso zadeli, ker so se izstrelki ustavili oz. aktivirali ob topolih posajenih pred objektom. Strelivo za netrzajne topove je bilo dne 28. 6. 1991 ob 10.58 uri predano poveljniku TO Skandaliju, ko je ta prišel z manjšo enoto pripadnikov TO na MP. Takrat je bilo s pripadniki TO

tudi dogovorjeno, da se pristopi k obkolitvi obmejne stražnice Hodoš in aktivnostim glede predaje vojakov (intervju Berlak, 15. 10. 2011).

V tem času je MP Hodoš nemoteno deloval, razen v času dveh neposrednih oboroženih spopadov med pripadniki JLA in milice, vse do zavzetja obmejne stražnice, ko so bili ponovno dani pogoji za nemoteno obratovanje prehoda (intervju Berlak, 15.10.2011).

6.3.2 Blokada vojašnice Murska Sobota

Poleg neposrednega nudenja pomoči vojakom TO v ožji blokadi Vojašnice Murska Sobota so miličniki PM Murska Sobota in PPM Murska Sobota izvajali širšo blokado vojašnice Murska Sobota na kontrolnih točkah na Markišavski cesti, Grajski cesti in Razlagovi ulici. Z neposredno prisotnostjo v okolici vojašnice so zbirali podatke o dogajanju v vojašnici in preverjali informacije o družinskih članih zaposlenih v vojašnici. Zagotavljali so zveze in skrbeli za nemoteno komunikacijo med poveljniki TO na terenu z njihovim štabom v dijaškem domu Murska Sobota (intervju Magdič, 15. 10. 2011).

Inšpektorat milice UNZ Murska Sobota je skrbel za koordinacijo med milico in poveljstvom TO ter enotami na terenu, koordinacijo aktivnosti v celotnem Pomurju v smislu operativnega poveljstva milice, ki je sprejemalo taktične odločitve za opravljanje vojnih aktivnosti, prevzem in namestitvev zajetih vojaških uslužbencev JLA, ki so pobegnili iz vojašnice, sodelovanje z rdečim križem Slovenije in drugimi nevladnimi organizacijami ter obveščanju medijev (intervju Horvat, 15. 10. 2011).

Urad kriminalistične policije je opravljal razgovore z zajetimi vojaki JLA ter zbiral operativne podatke oseb, ki so bile povezane z negativnimi dejanji v času vojne ter analiziral pridobljene operativne podatke (intervju Horvat, 15. 10. 2011).

Oddelek za logistiko je skrbel za materialno popolnitev in oskrbo enot milice, zveze in način komuniciranja. Skrbel je za prisluškovanje pogovorom

pripadnikom JLA, predvsem komunikacij med vojašnico in karavli ter poveljstvom iz Koprivnice in Maribora. Najpomembnejša informacija pridobljena iz prisluškovanja je bil ukaz, da naj vojaki JLA streljajo na pogajalce na karavli na Hodošu (intervju Horvat, 15. 10. 2011).

Pri aktivnostih, ki jih je milica neposredno izvajala v zvezi z blokado vojašnice v Murski Soboti je tako sodelovalo skupaj 186 miličnikov iz rednega in rezervnega sestava (intervju Horvat, 15. 10. 2011).

6.3.3 Premik tankovske kolone JLA iz Varaždina v Gornjo Radgono

Generalštab JLA je na podlagi sklepa Izvršnega sveta SFRJ izdal ukaz, da mora mehanizirana brigada JLA, iz kasarne Kalničkih partizana v Varaždinu, zavzeti območje MP Gornja Radgona in zagotoviti kontrolo mejnega režima po predpisih SFRJ s častniki in vojaki JLA. Po načrtnih pripravah in izdelanem načrtu »Bedem« je komandant mehanizirane brigade v Varaždinskem korpusu s činom polkovnika JLA Berislav Popov dne 27. 6. 1991 ob 9.00 uri izvršil premik iz kasarne oklepne mehanizirane enote, ki so jo sestavljali štiri tanki, od katerih je bil en opremljen z odzivno desko, 12 borbenih vozil z vojaki, več terenskih vozil in 7 tovornih vozil. Povelje za premik je predvidevalo, da bo enota ukaz izvršila v treh urah in zavzela cilj preko Ormoža in Ljutomera (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Na dravskem mostu pri Ormožu je oklepna enota naletela na prvo cestno blokado, ki jo kljub obstreljevanju do poznega popoldneva, ni uspela prebiti. Zato se je umaknila nazaj in preko Čakovca okrog 23.00 ure prispela v Razkrižje. Brez uporabe orožja je pot nadaljevala po makadamski cesti preko Mote in Krapja in se ob 00.30 uri dne 28. 6. 1991 ustavila v Veržeju, kjer je prenočila. Ob 06.00 uri zjutraj je pot nadaljevala po makadamski cesti preko Bunčan v Staro Novo vas in nato po regionalni cesti v smeri Radencev (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

V Hrastje Moti, v križišču za kroški brod in pred trgovino Mercator - Sloge, so s strelji s tankovskimi granatami v barikado uničili tri tovorna vozila (oškodovanci KK Gornja Radgona, Mesoizdelki in Obrtna zadruga 14. oktober Gornja Radgona) in zasebni starejši kmetijski traktor, ki so vsa zgorela. Po obsežnem obstreljevanju s topovi iz tanka, mitraljezi in streljanjem vojakov iz lahkega avtomatskega orožja je koloni ob 07.47 uri uspelo prebiti barikado. Zaradi brezciljnega streljanja naokoli so vojaki poškodovali fasade, kritino in okna bližnjih zgradb. V naselju Hrastje Mota so bile poškodovane hiše št. 57 last Stanka Frasa, št. 57/b Marjana Šalamuna, št. 43/b Martina Kralja, št. 50 Jožeta Jaušovca, zgradba zbiralnice mleka VG Kapela in zgradba trgovine s tremi stanovalci na št. 42 (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Ob 08.21 uri je kolona prodrla do popolne blokade na mostu preko Boračovskega potoka v križišču za Kapelo v Radencih. Z močnim streljanjem in tankom z desko je bila ovira odstranjena. Močno je bil poškodovan avtomobilski žerjav, ki so ga odrinili in prevrnili v potok in tovornjak s priklopnikom. Nekoliko naprej pri trgovini Vrelec je tank s ceste porinil tovornjak prekucnik, pri avtobusni postaji v Radencih pa je kolona ob nadaljnjem prebijanju barikade poškodovala dva vlačilca, smetarski tovornjak in še en tovornjak. S streljanjem so poškodovali fasado in steklo na več zgradbah: hiši Franca Jakopca, Mojstrska 10, trgovini Vrelec, trgovini KZ TZO Gornja Radgona, stavbi avtobusne postaje, dijaškem domu, stanovanjskem bloku Prisojna 10, na železniški čuvajski hišici, vagona na železniški postaji, prestrelili vetrobransko steklo tovornjaka ABC Pomurke in osebna avtomobila Viktorja Zemljiča in Olge Karlo pred blokoma na Prisojni ulici 6 in 12 (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Ob 09.08 uri, po prebitju blokade v Radencih, se je vojaška kolona ponovno formirala. Vojaki so streljali na cilje ob cesti. Pri tem so zadeli sedečega civilista na kolesu (Alojza Gaube iz Janževega vrha), ki je 3. 7. 1991 ob 01.30 uri v bolnišnici umrl. Obdukcija zaradi nastalih razmer na terenu ni bila opravljena. Poškodba je bila naslednja: prestrelitev trebuha z vstopno rano iz smeri levega bočnega dela, skozi vitalne dele trebušne votline in z izstopno rano v desnem bočnem delu trebušne votline - vzrok raztrganine tankega in

debelega črevesa in glavnih dovodnih žil za prehranjevanje trebušne votline (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Med spopadom s pripadniki TO je bil v enem izmed tovornjakov ranjen vojak, oficir Mustafa Hadziselimović pa smrtno ranjen, saj je med napadom z molotovkami pri Elradu v Gornji Radgoni v tovornjaku zgorel (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Po izvršeni formaciji kolone, je kolona nadaljevala prodiranje proti Gornji Radgoni. Ob 10.18 uri je prebila dve barikadi. V prvi barikadi pod klancem pred Gornjo Radgono, sta bila popolnoma uničena 2 tovornjaka vlačilca, na cestno-železniškem prehodu pa so bili poškodovani 4 tovorni železniški vagoni naloženi s kontejnerji Avtoradgone (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Med prebijanjem kolone skozi mesto Gornja Radgona so pripadniki JLA streljali z lahkim in težkim orožjem vse do mejnega prehoda. Prebili so se po Partizanski cesti, preko Maistrovega trga in po Lackovi ulici, kjer so prebili barikado dveh tovornih vozil. Med zavijanjem iz Partizanske ceste na Maistrov trg je kolono napadla skupina civilistov z molotovkami (metali so jih iz strehe kuhinje Elrada). Ogenj je popolnoma uničil 4 tovornjake s strelivom, hrano in oblačili, zajel pa je tudi tovornjak ZIL s priročno delavnico in terensko vozilo Fiat (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Med napadom je bil v terenskem vozilu smrtno ranjen oficir JLA Dragan Bubalo. Truplo je bilo kasneje z mrliškim vozilom prepeljano v Maribor (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

V času napada na agresorsko kolono, je vojak iz oklepnega transporterja na koncu kolone streljal na civilista pri železnini v Gornji Radgoni (Janeza Svetino iz Bleda), ki je fotografiral kolono in ga ubil (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Med prodiranjem in samo zasedbo MP je enota okupacijske JA večkrat streljala z granatami iz topov tankov v različne smeri. Zaradi tega je bila močno poškodovana stavba MP s prostori PMM in carinske izpostave, prav tako pa drugi objekti v Kerenčičevi in Lackovi ulici (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Med prodiranjem skozi barikadi pred mestom Gornja Radgona, je ena izmed granat zgrešila cilj in zadela hišo v Pintaričevi ulici 10 ter jo močno poškodovala. Poleg tega je agresorska vojska s svojim delovanjem poškodovala fasade in okenska stekla ter drugo na objektih: Partizanska cesta št. 9 (občina), št. 8 in 12 (upravna zgradba Sloge), št. 14 (železnina), št. 21 in 24 (hotel Grozd), št. 19 (trgovina Peko), upravni zgradbi KZ, št. 28 (stanovanjski blok), pošto in Osnovno šolo Jožeta Kerenčiča (intervju Sakovič, 15.10.2011).

Med aktivnostmi enote v času zasedbe MP so pripadniki enote JA z lahkim in težkim orožjem streljali na objekte, in to predvsem dne 2. 7. 1991 med 16. in 20. uro in dne 3. 7. 1991 okrog 08.20 ure. S kriminalističnimi ogledi je bilo ugotovljeno, da je bilo na Grajski cesti poškodovanih 10 objektov, na Kerenčičevi ulici 7 objektov, na Lackovi ulici 6 objektov (en objekt v velikosti 15 x 13 m je popolnoma zgorel), na Panonski ulici 7 objektov in na Maistrovem trgu 7 objektov (intervju Sakovič, 15.10.2011).

Pripadniki agresorske JA so s stražarji preprečevali prihode na območje MP. Med tem časom so vojaki vlomili v več objektov in zgradb: objekt PMM, v prostore carinske izpostave, v prostore mejnega turističnega servisa KOMPAS (brezcarinsko prodajalno, skladišča, bistro in pivnico), stanovanje nad KOMPASOM, stanovanje na Kerenčičevi 9, stanovanje na Kerenčičevi 11, prostore Eurošpeda, dve stanovanji nad menjalnico, v 3 stanovanja na Kerenčičevi 11 (ukradli tehnične predmete, zlatnino, denar) in stanovanje na Lackovi št. 25. Pri tem so pokradli večjo količino, cigaret, alkoholnih in drugih pijač, prehrambnih artiklov, tehničnih predmetov, zlatnine in denarja, v skupni vrednosti približno 1,2 milijona takratnih dinarjev. Poveljujoči Popov naj bi sicer preprečeval vojakom, da bi kradli, vendar je dovoljeval, da so si razdeljevali ukradene cigarete, sladkarije ipd. V času prodiranja in zadrževanja okupatorske JLA v Gornji Radgoni, so na barikadah in ostalih objektih povzročili za najmanj 300 milijonov takratnih dinarjev materialne škode (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Vojaki so v stanovanja vlamljali na ukaz, predvsem zaradi zavzemanja ugodnih obrambnih položajev pred pripadniki milice in TO, pri tem pa so izkoristili priložnost za tatvine (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Po pričevanju prijetih vojakov med zasliševanjem pred preiskovalnim sodnikom dne 5. 7. 1991, naj bi kazniva dejanja (tatvine) izvrševali tudi oficirji (podporočnik Nestorov Branko). Poleg tatvin so prostore tudi močno onesnažili in poškodovali inventar (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Vse ukradeno blago, ki ga na kraju niso porabili, so naložili na dve avtomobilski prikolici, ju priključili k dvema transporterjema in ju ob umiku odpeljali s seboj (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

V opisanem dogodku je bila zoper poveljujočega Berislava Popova podana kazenska ovadba na takratno Okrožno javno tožilstvo v Murski Soboti, zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo po 142. členu KZ SFRJ in zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja velike tatvine po členu 166/III-I KZ RS (intervju Sakovič, 15.10.2011).

6.3.4 Ustanovitev zbirnih centrov vojnih ujetnikov

Ves čas izvajanja bojnih aktivnosti se je postavljalo pomembno vprašanje, kam nastaniti vojne ujetnike oz. kot so nekateri interpretirali prebežnike iz JLA. Postavljalo se je tudi vprašanje, kakšen je njihov status, kakšne pravice jim pripadajo, kako z njimi ravnati in kako dolgo jih sploh držati. Pri delu z ujetniki se je ustvarila praksa, da se je tistim vojakom JLA, ki so bili osumljeni storitve kaznivega dejanja, odvzela prostost po Zakonu o kazenskem postopku in se jih je namestilo v Zapore Murska Sobota ali Zapore Maribor. Pri tem je šlo predvsem za častnike oz. starešine JLA, ki so neposredno vodili bojne aktivnosti zoper Slovenijo ali ukazovali bojno delovanje. Za vse ostale vojake JLA je veljalo, da so prebežniki in se z njimi ravna v skladu z ženevsko konvencijo o ravnanju z vojnimi ujetniki. Nekaj

pripadnikov, predvsem starešin JLA, pa je takoj ob predaji prestopilo v vrste TO.

Vse od začetka izvajanja bojnih aktivnosti v Pomurju, se je z vojnimi ujetniki sprva ukvarjala TO, ki je v ta namen že dne 28. 6. 1991 v Rakičanu odprla prvi zbirni center vojnih ujetnikov. V naslednjih dneh je TO odprla zbirni center v vaško-gasilskem domu Čentiba, v prostorih osnovne šole Bogojina in v prostorih osnovne šole Puconci. Dne 27. 6. 1991 je območni štab TO na podlagi pisnega navodila pričel vojne ujetnike v vseh zbirnih centrih selekcionirati, pri čemer so slovenske vojake JLA premestili v Dijaški dom Murska Sobota in jih prerazporedil v enote TO. Ostale ujetnike se je pričelo v skladu s pozivi takratnih republik SFRJ postopoma puščati domov. Izpust Slovencev in Hrvatov iz zbirnega centra Bogojina je izzval nezadovoljstvo med preostalimi ujetniki, pri čemer so pričeli nastajati nemiri ter težave z zagotavljanjem reda in discipline. Ker je obstajala možnost izbruha odpora, je TO zaprosila UNZ Murska Sobota, da prevzame zbirne centre za vojne ujetnike v svoje upravljanje (Mihalič, 2002: 73-75).

Na podlagi dogovora je UNZ Murska Sobota 30. 6. 1991 od TO prevzela v upravljanje zbirne centre za vojne ujetnike v Pomurju: v Puconcih, Bogojini, Čentibi in Rakičanu. Istega dne ob 12.40 uri so miličniki PM Murska Sobota intervenirali v zbirnem centru Puconci, kjer je prišlo do neredov. Miličniki so zelo hitro vzpostavili red v centru (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991).

Zbirni center v Puconcih je vodil kriminalist OZK UNZ Murska Sobota Janez Rumež, pomagali so mu upokojeni delavci milice Ludvik Lazar iz Moravskih Toplic, Jože Rajh iz Vaneče, Vlasto Petrovič iz Moščancev ter nekateri drugi. Med njimi je bil tudi Dušan Todorovič, ki je delal v službi državne varnosti. Vsi ti so skrbeli za notranjo organizacijo in red v centru. Ob prevzemu centra je bilo tam nastanjenih 177 vojakov 2. 7. 2011 pa je bilo tja pripeljanih še več vojakov, tako da je bilo tam nastanjenih 212 vojnih ujetnikov (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).

Zbirni center v Bogojini je vodil inšpektor milice Drago Petek in IP UNZ Murska Sobota, pomagala pa sta mu Silvo Belec iz OZK UNZ Murska Sobota in Andrej Brinar iz VIS. Ob prevzemu centra je bilo tam nastanjenih 177 vojakov (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991).

Poleg manjših centrov v Čentibi in Rakičanu je UNZ Murska Sobota organizirala še dva manjša centra v gasilskem domu Radoslavci, ki so ga 3. 7. 1991 prevzeli v upravljanje miličniki PM Ljutomer in v osnovni šoli Videm, ki so ga vodili miličniki OM Videm (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991).

Dne 5. 7. 1991 so se pričeli prazniti zbirni centri v Pomurju. Tako je iz območja UNZ proti Ljubljani ob 12.40 uri krenila kolona avtobusov z zajetimi pripadniki JLA, ki so bili nastanjeni v zbirnih centrih Bogojina, Radoslavci in Puconci. Zbirna centra Puconci in Radoslavci sta po tem prenehala delovati (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

Posebej je potrebno poudariti, da milica ni sama vodila zbirnih centrov. Tukaj so aktivno sodelovali vsi pristojni občinski organi, krajevne skupnosti, komiteji za SLO, štabi narodne in civilne zaščite, gasilci, ipd. Vsestransko pomoč so nudili tudi domačini. Varovanje centrov so izvajali poleg miličnikov in pripadnikov TO še oboroženi pripadniki narodne in civilne zaščite. Centre so večkrat obiskali tudi predstavniki rdečega križa in lokalni novinarji (intervju Ribaš, 15. 10. 2011).

6.3.5 Zavzetje stražnice Zgornje Konjišče

V dnevih zaostrovanja situacije v Jugoslaviji se je moštvo stražnice, ki ji je poveljeval zastavnik Rotar, okrepilo z vojniki tečajniki iz Maribora pod vodstvom podporočnika. Kljub prisotnosti višjega časnika JLA je odločitve sprejemal zastavnik Rotar, kar je bilo za takratno situacijo izredno pomembno. V stražnici je bilo 45 pripadnikov JLA, ki so imeli poleg dolgocevnega orožja še nekaj težke oborožitve. Ta je bila postavljena na položaje okrog karavle (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Operativno dogajanje na območju stražnice je pokrivala PM Gornja Radgona, kot tudi miličniki iz MP Trate. V času pogajanj je bil vzpostavljen telefonski kontakt z zastavnikom Rotarjem, kar je občutno pripomoglo k mirni rešitvi zadeve (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Dne 2. 7. 1991 je vodstvo PM Gornja Radgona ob soglasju OS UNZ Murska Sobota sprejelo odločitev, da bo komandir PM Stanko Sakovič odšel na pogajanja o predaji v stražnico, za njim pa se bo na to območje premaknila skupina PPE. Skoraj istočasno je enota TO Lenart dobila nalogo, da zavzame stražnico, vendar obojestranske obveščeniosti o planiranih aktivnostih med TO in milico ni bilo (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

V popoldanskem času sta komandir PM Gornja Radgona in major TO Lenart v pogajanjih z obema starešinama JLA dosegla dogovor o predaji vseh pripadnikov JA ter celotne oborožitve in opreme. Zaradi izbruha oboroženega spopada v Gornji Radgoni ob koncu pogajanj v stražnici, so miličniki odšli nuditi pomoč tja, celoten postopek prevzema vojakov JLA in njihove opreme pa je v dogovoru opravila enota TO Lenart. Zastavnika in podporočnika JLA so prevzeli v postopek miličniki PP Lenart (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

Vojaki stražnice Zgornje Konjišče so se tako po pogajanjih dne 2. 7. 1991 v popoldanskem času predali, pri čemer so izročili vso orožje in opremo. Zaradi razsodnosti in pravilnega pristopa pogajalcev milice in TO tako ni prišlo do neposrednega spopada, zato tudi med vojaki in miličniki ni bilo žrtev ali povzročene materialne škode (intervju Sakovič, 15. 10. 2011).

6.3.6 Zavzetje oklepnika v Stari Novi vasi

Dne 3. 7. 1991 je oklepno-mehanizirana kolona polkovnika Popova ustrahovala prebivalce Gornje Radgone. Kolona je bila obkoljena v Gornji Radgoni s strani enot TO in milice, zato ji je na pomoč iz Hrvaške prihajala nova oklepno-mehanizirana enota, ki se je počasi in vztrajno prebijala proti Gornji Radgoni (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Omenjeno kolono so najprej 2. 7. 1991 poskušali z napadom zaustaviti miličniki in pripadniki TO na barikadi v naselju Presika, kar jim ni uspelo. Kolona je nadaljevala pot do naselja Pristava, kjer so jo miličniki in pripadniki TO ponovno napadli na barikadi, vendar je oklepna kolona tudi to barikado prebila in nadaljevala pot preko naselja Cven v Ljutomer (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Na barikadi pred samim vstopom v Ljutomer je bila kolona s strani miličnikov PM Ljutomer in pripadnikov TO ponovno napadena. Ker te barikade niso mogli prebiti je oklepna kolona spremenila smer ter preko Babincev in Šalincev nadaljevala pot proti Križevcem pri Ljutomeru. Okrog 11.00 ure je prispela do naselja Stara Nova vas. V naselju Bučečovci je naletela na barikado, ki je bila postavljena na cesti pri gostilni Zver. Kolona je to barikado po kratkem spopadu prebila ter nadaljevala pot v smeri Hrastje Mota oziroma Gornje Radgone (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Ob prebijanju barikade je eden izmed transportnih oklepnikov JLA v naselju Stara Nova vas zaostal tako, da ni bil več priključen koloni, ki je že napredovala pot proti Vučji vasi. Zaostali oklepnik so opazili miličniki PEM UNZ Murska Sobota, ki so se tega tistega dne premaknili na območje občine Ljutomer iz Murske Sobote (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Miličniki PEM so se odločili zajeti vozilo in vojake v zaostalem oklepem transporterju. Vojaki JLA so hitro zaznali prisotnost miličnikov in se takoj umaknili v zavetje oklepnega transporterja, ki je imel omejene manevrske sposobnosti zaradi poškodb, ki jih je zadobil v spopadih pred tem. Vojaki so v oklepniku čakali na razplet dogodka (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Ker z vojniki v oklepniku ni bilo vidnega kontakta so miličniki so oklepni transporter obkolili. Dva miličnika sta se kljub neposredno grozeči nevarnosti povzpela na oklepni transporter. Z vrha vozila sta vojake pozivala k predaji. Ker iz oklepnega transporterja ni bilo odziva, sta vojake nekajkrat opozorila, da bosta vrgla ročno bombo. Ker kljub temu ni prišlo do predaje vojakov sta v notranjost vozila odvrгла ročno bombo in se takoj za tem iz njega umaknila. Ročna bomba je nekaj trenutkov po tem eksplodirala. V tistem sta se iz smeri

Vučje vasi proti mestu napada že vračala dva tanka, ki sta hitela na pomoč napadenemu oklepnemu transporterju (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Pred prihodom tankov do oklepnega transporterja, je po eksploziji ročne bombe iz oklepnika prišlo pet vojakov JLA, ki so se predali miličnikom v bližini. V oklepniku sta še naprej ostala voznik in oficir, ki se nista želela predati. Ko so se vojaki JLA predajali miličnikom, sta do oklepnega transporterja že pripeljala tanka JLA in želela s streljanjem preprečiti umik miličnikom z ujetniki (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

Posadki tankov sta streljali okrog ter ob tem poškodovali okoliške stanovanjske hiše. Istočasno so tudi miličniki streljali na vojake iz tankov, kateri so prišli iz njih. Vojakom je kljub streljanju uspelo priklopiti oklepni transporter. Tanki so oklepnik odvlekli v smeri Vučje vasi. Miličniki PEM UNZ Murska Sobota so se z zajetimi vojaki umaknili proti naselju Dobrava (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

V oboroženem spopadu je bilo zajetih 5 vojakov JLA, nekateri so bili v eksploziji ročne bombe huje poškodovani. Nihče od sodelujočih miličnikov ni bil poškodovan. V spopadu je bilo ranjenih tudi več pripadnikov JLA, ki so nadaljevali pot proti Gornji Radgoni. Po nepreverjenih podatkih naj bi dva vojaka iz omenjene kolone v spopadu umrla (intervju Makoter, 15. 10. 2011).

7 Analiza obdobja po vojni in obeležitev spominov na vojno

Po vojni so se v Sloveniji nadaljevali demokratični procesi, v katerih je le-ta postala pravna in socialna država. Slovenija je hitro v mednarodni skupnosti dosegla priznanje in v nekaj letih po tem dosegla vstop v Evropsko unijo in NATO. Milica se je prestrukturirala v sodobno evropsko policijo. Sistem izobraževanja se je spremenil iz stare kadetske šole za miličnike v sodobnejšo šolo za policiste. Takoj po vojni se je veliko pripadnikov milice upokojilo kljub temu, da so bili na vrhu intelektualne in fizične moči. Danes slovenska policija v mednarodni skupnosti uživa velik ugled in aktivno sodeluje v Interpolu in Evropolu. Slovenska policija zelo uspešno skrbi za uveljavljanje šengenskega pravnega reda in skrbi za varovanje zunanje šengenske meje.

Policijsko veteransko združenje Sever je bilo ustanovljeno leta 1994 in se je 1998. preoblikovalo v zvezo 12 policijsko-veteranskih društev iz celotne Slovenije. Združenje je ime dobilo v spomin na akcijo Sever, ki je potekala v povezavi s preprečitvijo mitinga resnice leta 1989 v Ljubljani. Spominski dan združenja je prvi december, ko je akcija potekala. Glavne naloge združenja so seznanjanje javnosti z vlogo milice v osamosvojitvenih procesih, organiziranje spominskih slovesnosti, predlaganje podelitev priznanj pristojnim organom, uveljavljanje interesov vojnih veteranov, ipd.

Status vojnega veterana lahko pridobi posameznik v skladu z Zakonom o vojnih veteranih (2003), kjer je določeno, kdo je upravičen do statusa vojnega veterana, postopek pridobitve statusa ter pravice, ki jih status prinaša. Posebne pravice določa tudi Zakon o vojnih invalidih (1995, 1997) tistim, ki so upravičeni do omenjenega statusa. Združenje Sever zagotavlja svojim članom tudi nekatere druge vrste pomoči, kot so pravica do pravne pomoči, pravica do denarne pomoči in pravica do humanitarne pomoči.

Priznanja za aktivnosti v času osamosvojitvene vojne so dobili tudi pripadniki milice. Ko miličniki gledajo na podeljena priznanja s strani vojske za

pripadnike takratne TO, so nekateri upravičeno nezadovoljni, saj je vojska podelila bistveno več priznanj kot policija. Tukaj nikakor ne gre za kakršnokoli nevoščljivost ali oceno, da si pripadniki TO priznanj niso zaslužili. Gre predvsem za to, da bi priznanja dobili tudi vsi pripadniki takratne milice, ki so sodelovali in prispevali k slovenski osamosvojitvi. Predlogi za različna priznanja so bili nekajkrat posredovani, vendar priznanj vsi tisti, ki so si jih zaslužili, niso dobili. V največ primerih so podelitev priznanj odklonili iz sicer banalnega, za nekatere nerazumljivega ali celo smešnega razloga, da ni dovolj denarja za podelitev vseh priznanj oz. da bi bilo prejemnikov priznanj preveč. Nekateri poudarjajo, da pri podeljevanju priznanj tudi znotraj policije ni bilo ustreznega odnosa. Vsekakor nas čaka pomembna naloga v prihodnosti.

Policijsko veteransko združenje Sever za Pomurje je v času po vojni, ob sodelovanju z drugimi veteranskim organizacijami in združenji, postavilo več spominskih obeležij, ki so namenjena obeležitvi pomembnejših dogodkov v Pomurju. Tako so bila postavljena naslednja spominska obeležja (intervju Magdič, 15. 10. 2011):

- Dne 25. 6. 2001 je bilo ob deseti obletnici osamosvojitvene vojne odkrito spominsko obeležje v Dolgi vas, ki je posvečeno branilcem MP Dolga vas.
- Dne 3. 7. 2001 je bil ob deseti obletnici osamosvojitvene vojne odkrit spomenik v Radencih, ki je posvečen pripadnikom milice in TO.
- Ob deseti obletnici osamosvojitve je bila v Gederovcih odkrita spominska plošča, ki je posvečena pripadnikom milice in TO.
- Dne 21. 6. 2003 je bilo odkrito spominsko obeležje v Kuzmi, ki je posvečeno pripadnikom milice in TO, ki so sodelovali pri obrambi MP Kuzma in zavzetju stražnice Kuzma.
- Dne 26. 5. 2005 je bil odkrit spomenik v Stari Novi vasi, ki je posvečen pripadnikom milice in PEM, ki so sodelovali v spopadu z oklepno mehanizirano enoto JLA.

- Ob petnajsti obletnici je bil postavljen spomenik na MP Gornja Radgona, ki je posvečen miličnikom in pripadnikom TO, ki so se bojevali na MP Gornja Radgona.
- Ob petnajsti obletnici je bila postavljena spominska plošča na dijaškem domu Murska Sobota v spomin zbirnega centra vojnih ujetnikov.
- Dne 2. 7. 2006 je bilo odkrit spomenik v Gederovcih, posvečen branilcem MP.
- Dne 2. 7. 2006 je bila odkrita spominska plošča na gasilskem domu Radoslavci, v spomin zbirnega centra vojnih ujetnikov.
- Dne 30. 6. 2007 je bilo postavljeno spominsko obeležje na Hodošu, slavnostni govornik je bil predsednik Milan Kučan.
- Dne 7. 6. 2008 je bilo odkrito spominsko obeležje na zgradbi PP Ljutomer, ki je posvečeno pripadnikom milice, TO in enote za zveze, ki so sodelovali pri organizaciji, koordinaciji nalog in obrambi mesta Ljutomer.
- Dne 22. 10. 2009 je bila postavljena spominska plošča na Osnovni šoli Puconci, ki je posvečena pripadnikom milice, TO, civilne zaščite ter občanom občine Puconci za delo in oskrbo centra za vojne ujetnike Puconci.
- Dne 2. 7. 2010 je bilo postavljeno spominsko obeležje na Policijski upravi Murska Sobota.
- Dne 18. 6. 2011 je bilo ob dvajseti obletnici osamosvojitvene vojne odkrito spominsko obeležje na zgradbi Policijske postaje Murska Sobota.
- Dne 24. 6. 2011 je bilo ob dvajseti obletnici odkrito spominsko obeležje na MP Petišovci, ki je posvečeno vsem braniteljem MP.
- Dne 24. 6. 2011 je bilo ob dvajseti obletnici odkrito spominsko obeležje v Razkrižju in Dolnji Bistrici.

Letos se obeležuje dvajseta obletnica osamosvojitvene vojne. Nanašajoč se na to, že celotno leto organizirajo razne prireditve v to čast po celotni državi. Nekako z zadovoljstvom pa lahko ugotovimo, da proslave in srečanja potekajo ob vsakoletnih obletnicah dogodkov, pri čemer poleg vodstva policije za organizacijo prireditev skrbi tudi Združenje Sever. Veliko združenj Sever se je ob tej priložnosti odločilo izdati razne publikacije in zbornike o aktivnostih milice v tistem obdobju. Tudi ta diplomatska naloga je moj prispevek k obeležitvi spomina na dogodke pred dvajsetimi leti.

Ena zadnjih prireditev v Pomurju je bila otvoritev nove policijske postaje Gornja Radgona. Ob tej priložnosti so bili slavnostni govorniki ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal, generalni direktor policije Janko Goršek, župan občine Gornja Radgona Anton Kampuš, direktor policijske uprave Murska Sobota Drago Ribaš, predstavnik PDV Sever za Pomurje Stanko Sakovič in sedanji komandir policijske postaje Gornja Radgona Ciril Magdič. Vsi govorniki so se spomnili vojne v Gornji Radgoni, kjer so se policisti zoperstavili veliki JLA. Vojna v Gornji Radgoni je bila srdita, nekateri mediji so jo poimenovali slovenski Vukovar.

8 Zaključek in odgovori na predpostavki

V nalogi sem si v skladu z metodološkim pristopom postavil dve predpostavki in sicer prvo, da so obravnavano obdobje različni avtorji zapisovali tako, da so podrobno opisali aktivnosti, ki so jih izvajali sami, medtem ko so aktivnosti milice zgolj omenjene, in da aktivnosti policije za območje Pomurja še niso bile zbrane.

Za dokazovanje hipotez - predpostavk sem pri analiziranju obdobja po vojni za območje Pomurja ugotovil, da še ni bilo izdane publikacije ali podobnega dela, kjer bi bile zbrane in opisane aktivnosti milice v tistem času. Pri analizi pisnih virov sem ugotovil, da obstaja le ena diplomska naloga (Mihalič, 2002) Fakultete za družbene vede iz leta 2002, v kateri je bila analizirana vojna za Pomurje. V omenjeni diplomski nalogi je avtor analiziral vojno iz vidika slovenske vojske, medtem ko so bile aktivnosti milice zgolj omenjene. Drugih virov, kjer bi bilo analizirano obdobje za območje Pomurja, nisem našel. Pri pridobivanju in analiziranju pisnih virov sem ugotovil, da za območje Muske Sobote obstajajo podatki in dokumentacija o aktivnosti milice med osamosvojitveno vojno, vendar pa ti podatki in dokumentacija do sedaj niso bili ustrezno zbrani in urejeni. Tako je mogoče obe predpostavki potrditi.

Za potrebe te naloge sem omenjene podatke zbral, uredil in analiziral. Upam, da sem z analiziranjem dokumentov milice, dokumentov iz osebnih arhivov takratnih miličnikov ter intervjujev nekaterih posameznikov uspel zbrati in zapisati pomembnejše aktivnosti, ki jih je milica neposredno izvajala v vojni za Slovenijo v Pomurju. Moj namen nikakor ni polemizirati o tem, kdo je v vojni imel večjo in pomembnejšo vlogo, temveč predstaviti dogodke in aktivnosti, v katerih je milica sodelovala in jih neposredno izvajala. Na podlagi analize ugotavljam, da je pomurska milica pred in med vojno izvajala zelo pomembne naloge, ki so prispevale k osamosvojitvi Republike Slovenije. Podobno za območje celotne države navaja Čas (2011b:312), ki v analizi ugotavlja, da je razvidna pomembna vloga delovanja slovenske milice v času

razvoja demokratičnih in osamosvojitvenih procesov konec osemdesetih let dvajsetega stoletja.

Letos mineva 20 let od vojne za Slovenijo. Milica v Pomurju je imela zelo pomembno vlogo pri osamosvojitvi nove države, saj je, kot drugje v Sloveniji, neposredno izvajala bojne aktivnosti proti agresorski vojski JLA. Kar nekaj aktivnosti je milica izvajala samostojno, veliko njih pa skupaj, z roko ob roki s pripadniki TO. Posebej je potrebno poudariti, da so milici pri izvajanju bojnih aktivnosti poleg TO in VIS pomagali pristojni občinski organi, krajevne skupnosti, komiteji za SLO, štabi narodne in civilne zaščite, gasilci, rdeči križ, ipd. Vsestransko pomoč pri pridobivanju informacij so nudili tudi domačini in novinarji.

Ministrstvo za obrambo je s slovensko vojsko po mnenju miličnikov solidno in korektno poskrbelo za obeležitev spominov na vojno predvsem s tem, da je na območjih, kjer so se izvajale bojne aktivnosti vsem sodelujočim podelilo priznanja. Večina miličnikov, ki so neposredno sodelovali v istih aktivnostih, pa priznanj ni prejela. Žal tudi sam ugotavljam, da so pripadniki TO dobili priznanja, medtem ko miličniki, ki so takrat izvajali iste naloge z ramo ob rami z njimi, ne. Tukaj nikakor ni nobenega dvoma v to, da so si pripadniki TO priznanja zaslužili, vendar bi jih bilo potrebno podeliti tudi miličnikom. Tukaj se upravičeno postavlja vprašanje, zakaj so nekateri priznanja prejeli, drugi pa ne. Vsekakor pa bi bilo potrebno, da bi se na državnem nivoju korektno zahvalili vsem sodelujočim v vojni za osamosvojitvev tako, da bi priznanja podelila vsem tistim, ki so si ga zaslužili. V prihodnosti bo potrebno poskrbeti, da se krivice odpravijo.

V 20 letih po osamosvojitvi je bilo veliko napisanega o takratnih dogodkih, predvsem za druga območja Slovenije. V večini opisovanj dogodkov je milica zgolj omenjena in po mnenju nekaterih, tudi mene, pričujoče diplomske naloge, ni korektno izpostavljena. V delih, ki so pretežno nastala v letošnjem letu, avtorji opisujejo aktivnosti milice v osamosvojitvenih procesih, vendar tudi ti ugotavljajo, da je v dosedanjih delih bila milica samo omenjena. Tukaj nikakor ne gre za očitek, da avtorji dosedanjih del milici niso želeli dati

primerne poudarka, temveč gre enostavno za to, da večina avtorjev ni bila iz vrst milice in so dali večji poudarek tistim aktivnostim, ki so jih izvajali oni sami. Ocenjujem, da smo za to predvsem krivi tudi miličniki sami, saj bi lahko bolj aktivno poskrbeli, da bi bila naša zgodba zapisana. Verjetno je vzrok tudi v tem, da so bili dokumenti, ki so pričali o aktivnostih milice nekako skriti pred javnostjo iz povsem preprostega razloga, saj so bili do leta 2004 označeni s stopnjo tajnosti strogo zaupno.

Vsem tistim, ki so milici pomagali, da je leta 1991 odigrala ključno vlogo v osamosvojitvi Slovenije, gre posebna pohvala in zahvala. Brez njih tudi milica ne bi mogla storiti vsega, kar je. Vsi skupaj smo lahko na to upravičeno ponosni.

Diplomska naloga bo mi služila kot osnova za nadaljnjo analizo obdobja pred, med in po vojni v Pomurju, na podlagi katere bom leta 2012 izdal knjigo. V knjigi bom natančneje in podrobneje predstavil vlogo milice v osamosvojitvenih procesih ter objavil vse aktivnosti, ki jih je v tem obdobju izvajala milica v Pomurju.

9 Uporabljene kratice

ES	evropska skupnost
IM	inšpektorat milice
JLA	Jugoslovanska ljudska armada
KS	krajevna skupnost
MP	mejni prehod
NOE	notranje organizacijske enote
OM	oddelek milice
OS	operativna skupina za vodenje aktivnosti ONZ (operativni štab)
OSS	oddelek skupnih služb
OŠ	operativni štab
OZN	organi za notranje zadeve
OZK	oddelek za zatiranje kriminalitete
PEM	posebna enota milice
PEM-I	PEM po formaciji 1
PEM-II	PEM po formaciji 2
PM	postaja milice
PMM	postaja mejne milice
PPM	postaja prometne milice
PUO	pooblaščen uradna oseba
RK	Rdeči križ Slovenije
RS	Republika Slovenija

RSNZ Republiški sekretariat za notranje zadeve

SFRJ Socialistična federativna republika Jugoslavija

TO Teritorialna obramba

UNZ Uprava za notranje zadeve

VIS Varnostno informativna služba

10 Literatura in viri

- Aktiviranje KLIN-1: 21/1-2/329.* (18.9.1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.
- Aktivnosti na območju PM Ljutomer: številka 1- STD 73/91.* (2.7.1991). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Aretacija polkovnika JLA: številka SZ -138/7.* (28.6.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.
- Aretacija zveznih carinikov: številka SZ -138/11.* (29.6.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.
- Barikada Gibina I: številka IV.* (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Barikada Gibina II: številka VI.* (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Barikada Ljutomer: številka IX.* (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Barikada Mekotnjak-Kačure: številka II.* (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Barikada Presika: številka VII.* (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.
- Berlak Franc, intervju 15.10.2011, Gornja Radgona
- Bojne aktivnosti.* (22.10.1992). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.
- Bukovnik, A. (2002). *Sever*. Ljubljana: Zveza policijskih veteranskih društev Sever.
- Čas, T. (2011a). *Vloga in dejavnosti slovenske milice med osamosvojitvenimi procesi Republike Slovenije in akcijo »Sever«*. *Varstvoslovje*, 12 (1), 26-44.
- Čas, T. (2011b). *Delovanje slovenske milice v času demokratičnih in osamosvojitvenih procesov konec osemdesetih let*. *Varstvoslovje* 13 (3), 297-315.

- Čepič, Z., Čuček, F., Gašparič, J., Guštin, D., Repe, B., Svete, U. (2010). Prikrita modra Mreža: Organi za notranje zadeve Republike Slovenije v projektu MSNZ leta 1990: Čuček, F. V. *Oblikovanje modre mreže* (str. 131-225). Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino: Zveza policijskih veteranskih društev Sever.
- Dostava podatkov: številka 1-Z-62/91. (15.7.1991). Murska Sobota: PMM Kuzma.*
- Flisar Alojz. *Intervju. (15.10.2011). Gornja Radgona.*
- Horvat Milan. *Intervju. (20.10.2011). Murska Sobota.*
- Informacija o aktivnosti milice na območju občine Gornja: številka 1-STD/86-91. (15.7.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.*
- Informacija o delovanju VE PM Ljutomer v času agresije: številka 1-STD 206/91. (14.7.1991). Ljutomer: PM Ljutomer.*
- Informacija o izvajanju posameznih akcij in ocena nekaterih aktivnosti. (14.7.1991). Lendava: PMM Dolga vas.*
- Kolona Popov: številka III. (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.*
- Kolona Veščica: številka V. (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.*
- Kronologija dogodkov 1991 - popis aktov. (1991). Murska Sobota: OZK UNZ Murska Sobota.*
- Kronologija operativne skupine na UNZ Murska Sobota za čas od 28.6.1991 do 08.07.1991. (1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.*
- Magdič Ciril. *Intervju. (15.10.2011). Gornja Radgona.*
- Makoter Jože. *Intervju. (15.10.2011). Gornja Radgona.*
- Mihalič, E. (2002). *Vojna za Slovenijo leta 1991 v Prekmurju* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Mikulič, A. (2005). *Uporniki z razlogom*. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo RS, Slovenska vojska, Vojaški muzej.
- Milica med vojno*: številka 01-SZ-1/5-94. (13.5.1994). Lendava, PM Lendava.
- Načrt varovanja južne meje*: 21/3-1-Z-250/91. (18.9.1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.
- Napad na karavlo Gornja Radgona*: številka SZ -138/14. (2.7.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 1-2-244/91. (18.7.1991). Lendava: PMM Dolga vas.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 1-38/372-91. (18.7.1991). Gornja Radgona: PMM Gornja Radgona.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 1-38/379-91. (18.7.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 21/6-4-2/3502. (6.8.1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 21/6-6-2/3531. (7.8.1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 21-38/134-91. (24.8.1991). Murska Sobota: PMM Gederovci.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 2-38/150-91. (19.7.1991). Murska Sobota: PMM Hodoš.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 3-38/-126/91. (29.7.1991). Murska Sobota: PMM Kuzma.
- Obisk delegacije evropske skupnosti*: številka 4-38/270-91. (29.7.1991). Lendava: PMM Dolga vas.

*Obisk delegacije evropske skupnosti: številka 6-38/169-91. (19.7.1991).
Murska Sobota: PMM Gederovci.*

*Obisk delegacije evropske skupnosti: številka 6-38/335-91. (22.8.1991).
Lendava: PMM Dolga vas.*

*Oblike dela PEM in VEM UNZ: 21/1-2/2016. (5.7.1991). Murska Sobota: UNZ
Murska Sobota.*

*Ocena delovanja milice: številka 21.1-SZ. (16.7.1991). Murska Sobota: UNZ
Murska Sobota.*

*Odprtje mejnega prehoda: številka 3-38/331-91. (4.7.1991). Gornja Radgona:
PMM Gornja Radgona.*

Opis aktivnosti: številka 1-STD-215/91. (20.9.1991). Ljutomer: PP Ljutomer.

*Pogajanja in predaja stražnice v Zgornjem Konjišču: številka SZ -138/12.
(29.6.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.*

*Poročilo o aktivnostih delavcev PM Murska Sobota in sodelovanje z drugimi
strukturami: številka 44-Z/41-91. (15.7.1991). Murska Sobota: PM
Murska Sobota.*

*Poročilo o aktivnostih milice: številka 1-142/91. (14.7.1991). Murska Sobota:
PMM Hodoš.*

*Poročilo o aktivnostih na območju OM Dobrovnik v času agresije: številka 1-Z-
35/91. (14.7.1991). Lendava, OM Dobrovnik.*

*Poročilo o delu delavcev OM Gornji Petrovci v času agresije: številka 2-Z-
41/91. (14.7.1991). Murska Sobota: PM Murska Sobota.*

*Poročilo o delu delavcev PM Lendava v času agresije. (13.7.1991). Lendava:
PM Lendava.*

*Poročilo o delu delavcev PMM Gederovci in skupne PEM na območju MP v času
agresije: številka 1-2/52-91. (13.7.1991). Murska Sobota: PMM
Gederovci.*

- Poročilo o delu PPM v času agresije: številka 2-13/38/-36-91. (14.7.1991). Murska Sobota: PPM Murska Sobota.*
- Prijetje polkovnika JLA v Radencih: številka SZ-138/3. (27.6.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.*
- Rekonstrukcija pogajanj z JLA: številka SZ-138/9. (29.6.1991). Gornja Radgona: PM Gornja Radgona.*
- Ribaš Drago. Intervju. (15.10.2011). Gornja Radgona.*
- Sakovič Stanko. Intervju. (15.10.2011). Gornja Radgona.*
- Štrlič, N., Osterman, J. (2011). 20 let samostojnosti. Ljubljana: Služba za državne proslave pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije: Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.*
- Vojna za Slovenijo (drugi natis). (1991). Ljubljana: Cankarjeva Založba.*
- Vrnitev oklepnih enot: številka X. (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.*
- Zakon o tajnih podatkih - uradno prečiščeno besedilo 2. (2006, 2011). Uradni list RS, (50/2006, 60/2011).*
- Zakon o vojnih invalidih. (1995, 1997). Uradni list RS, (63/1995, 19/1997, 75/1997).*
- Zakon o vojnih veteranih - uradno prečiščeno besedilo 1. (2003). Uradni list RS, (100).*
- Zavarovanje obiska predsednika RS: številka SZ-138/2. (13.7.1991). Gornja Radgona: PM gornja Radgona.*
- Zbirni center Bogojina - uradni zaznamek. (5.7.1991). Murska Sobota: UNZ Murska Sobota.*
- Zbirni Center: številka VII. (12.5.1994). Ljutomer: PM Ljutomer.*

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA 1. STOPNJE

Spodaj podpisani(a) Tomislav Habulin, z vpisno številko

0	7	0	6	0	8	0	2
---	---	---	---	---	---	---	---

rojen(a)

2	9
---	---

 .

0	8
---	---

 .

1	9	7	3
---	---	---	---

 v kraju Mariboru

sem avtor(ica) diplomskega dela 1. stopnje z naslovom

Aktivnosti pomurske milice v vojni za Slovenijo

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel(a), da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel(a), da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil(a) vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in dem to tudi jasno zapisal(a) v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo - predstavljanje drugih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne - kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za varnostne vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za varnostne vede.

V Ljubljani, dne 29.11.2011

Podpis avtorja(ice)